

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Usoden razvoj

Ena bistvenih značaj velikega duha je, da so vidni. Da s polnim umevanjem vsakokratnega položaja, s pronicajočim duhom pravilno napovedo razvoj bodočih dogodkov. Eden takih sekularnih vidcev je bil veliki socialni papež Leon XIII., ki je iz tedaj novo nastajajočih kapitalističnih gospodarskih oblik sprevidel vso usodno zločest bodočega socialnega razvoja. Z okrožnicami, namenjenimi vsemu vsemu svetu, je opozarjal na nevarnost in nasvetoval druga boljša gospodarska pota. Docela je doumel veliko gospodarsko zlo, ki je tedaj šele nastajalo radi ločitve dela od kapitala. Nujno je nasvetoval načine, ki naj omogočajo harmonično sodelovanje med delom in kapitalom, kajti kakor kapital potrebuje za svoj obstanek delo, tako tudi delo ne more brez kapitala izhajati (Rer. nov.).

Gospodarjenje s kapitalom, kakor ugotavlja sedanji sv. oče Pij XI. v zadnji socialni okrožnici »Quadragesimo anno« samo po sebi še ni nekaj slabega. Nevarnost in zlo kapitalističnega gospodarstva je v tem, da hrani v sebi vse elemente, da po zloj materialističnih načelih moči in sile, ki jo kapital daje svojim lastnikom v roke, jemlje v službo delavstvo in ga tretira po načelih pridobivanja in dobičkarstva, kot gole snovne vrednote, ne ozira pa se na človeško dostojanstvo delavca, ne na socialni značaj in socialne funkcije, ki jih mora vršiti vsako premoženje in seveda tudi čisto brez brige za obče dobro in občo pravičnost.

Pri tem je vsakogar treba ugotoviti, da obstoječi kapitalistični družabni red nikakor ni nujen in nenadomestljiv. Pij XI. to izrecno ugotavlja, ko spominja, da je še vedno večina človeštva, ki svojega gospodarstva nima osnovanega na kapitalizmu, kakor posebno ne kmečki stan, s katerim se še vedno pošteno in častno preživlja večji del človeškega rodu. Seveda ima tudi nekapitalistični družabni red svoje hibe in napake, ima poleg solnčnih tudi gotove senčne strani, na kar je opozarjal že Leon XIII. Vendar pa je naloga sodobnih gospodarstvenikov in sociologov, da imajo pogled predvsem obrnjen v kapitalistično gospodarstvo, ker je to tisto, ki se je radi naraščajoče industrije najbolj razširilo in ki danes daje obiljeje tudi nekapitalističnemu svetu, ne toliko s svojimi dobrimi, kakor slabimi in senčnimi stranmi.

Kapitalistično gospodarstvo je v naši dobi že na oni usodni točki, ki jo je predvidel videc na papeškem prestolu Leon XIII. Značilnost tega gospodarskega reda, ki jo ugotavlja okrožnica »Quadragesimo anno« je neizmerno kopičenje ne le gospodarskih dobrin v eni roki, temveč tudi moči in oblasti, katere je mogoče brezobzirno proti podrejenim in odvisnim uveljavljati. Kdor ima kapital, ima v oblasti tudi denarni trg. S krediti, ki jih daje ali ne daje, obvlada ves krmilni obroč v gospodarskem telesu. Razven tega se z obrestovanjem kapitala bolj in bolj povečava in postaja tista vse obvladajoča in vse življenjske panoge zasužnjujoča vesela, proti kateri »se nihče ni bil dihniti ne upal«. Med kapitalisti samimi vlada ljut in brezobziren boj. Čisto po poganskim načelom bojujejo močnejši boj proti šibkejšemu do uničenja. »Svobodna konkurenca, ki pusti pri življenju vedno le tiste, ki so silnejši, kar je navadno isto kot nasilnost in brezvestnost, — je najznačilnejši pojav zadnjega gospodarskega razvoja«.

Moč, nakopičena z nasiljem in krivico in brezvestnostjo v rokah nekaternikov izziva dalje po istih načelih in zakonih, ki so njo samo napravili silno. Vodi do novega boja v gospodarstvu. Skušna nadalje zadobiti oblast in moč nad državo, ki jo naredi za faktor in za gospodarsko sfero svojih sebičnih interesov. Končno vodi do medsebojnega boja med državami, ki so v rokah kapitalizma, kakorih vsaka se prizadeva, da s pomočjo državne vojne sile zavaruje svoje gospodarske interese.

Kapitalizem, prikazan v luči Pijeve okrožnice je eden poglavitnih krivcev sedanjega žalostnega stanja človeške družbe. V njem je posebej element grdega, poganskega egoizma. Z zvenčo frazo gospodarske svobode je uvedel svobodno konkurenco in z njo uničil resnično svobodno tržno gospodarstvo. Proizvodnja ni več prirojena potrebam ampak je po zamisli kapitalizma izraz moči. Ne zadovoljuje se več z dobičkom ampak hoče dobiti v svoje roke tudi oblast. Zato ima današnje gospodarsko življenje toliko trdot in ostrino, ker odloča »samo merjenje sil. Temu zlu se pridružuje še nezdravo istovetenje državnega in gospodarskega območja. »Kot eno največjih škod imenujemo ponižanje državne oblasti, ki bi morala biti neustavna in v zvezi nad vsemi zasebnimi interesmi spori, služba edine obče dobrobiti in pravičnosti, gospodujoča kot vrhovna razsodilna v kraljevi časti, — pa jo je kapitalizem ponižal v brezvoljno sužnjo, ki v okovih služi sebičnim interesom. V meddržavnem življenju je v tem vir dvojne zla: tu pretiran nacionalizem in imperializem gospodarske naravi, tam nič manj nevaren in obsojen vreden finančno-kapitalističen internacionalizem ali bolje imperializem mednarodnega kapitala, ki se povsod dobro in domače počuti, kjer zasluži možnost izkoriščanja«.

Nismo še čitali tako odločne obsodbe sodobnega kapitalističnega reda, kakor iz ust Pija XI. Njegov naravni razvoj čene človeštvo v vedno večjo bedo, v njem je iskati vzroka za neprestane sovražnosti med narodi. Rešitve ni drugod, kakor da ljudje zopet priznajo v javnosti krščanska načela pravice in ljubezni in se odrečejo sovražstvu ter pohlepu po mamoni, ki je nenasiťljiv in vedno vodi do medsebojnega uničenja.

Atentat na kralja Zoga?

London, 17. junija. AA. Albansko poslanstvo kategorično demantira vest Reuterjeve agencije o dozdavnem atentatu na kralja Zoga.

Dobrodošli!

Ljubljana, 18. junija. Danes ob 10.52 prispejo v Ljubljano poljski časnikarji, kojih imena sledijo: V. Gierzyński z gospo, B. Czusnowski, R. Pilarz, T. Powieki, A. Vierzyński, R. Przybilowski, A. Schönberg, M. Rogojski, S. Miszowski, Glinka, tiskovni ataše pri poljskem poslanstvu v Beogradu.

Zagreb, 17. jun. AA. Poljski novinarji so se danes ob 7.25 pripeljali iz Splita v Zagreb.

Ko se je vlak na postaji ustavil, je godba 56. polka zaigrala himno, nakar je v imenu novinarjev in mesta Zagreba pozdravil goste jutriša, pred-

sednik novinarskega združenja. V imenu banske uprave je žele poljskim novinarjem dobrodošlico banski svetnik Uzorinac. Za pozdrave se je zahvalil v imenu poljskih novinarjev Gilzinski. Nato je vojaška godba spet zaigrala našo in poljsko himno, nakar so novinarji spremili svoje poljske goste v hotel, kjer so se nastanili.

V teku dneva so bili sprejeti v banski palači in na mestnem načelstvu, kjer se jim je želela iskrena dobrodošlica. Mestna občina jim je priredila svečan banket.

Braciom dziennikarzom polskim czołem!

Prizjazd dziennikarzy polskich do bratniej Jugosławiji i dziś do jej górzystej Słoweniji dla nas jest poremką, że myśl współpracy słowiańskiej pielęgnowana przez ojców naszych w dniach niewoli w obecności naszej wolnej nie tylko nie umarła lecz otrzymała formy ścisłejsze i poważniejsze.

Dziennikarstwo woli się nazywać najpotężniejszym mocarstwem czasów obecnych. Dziennikarstwo słowiańskie po-

winno się stać oprócz tego też najmocniejszą warownią wolności i myśli słowiańskiej. Do tego najwyższego ideału naszego droga prowadzi tylko przez wzajemne poznanie się, a to nie tylko przez poznanie się na wycieczkach lecz przedewszystkiem przez czerpanie wiadomości ze źródeł pierwotnych, które dla nas są tylko czasopismami i agencjami słowiańskimi.

By myśl ta stała się ciałem, witajcie nam bracia Polacy w Słoweniji!

V Rimu vse neizpremenjeno

Pri fašistih se je ojačilo levo krilo — Nič koncesij fašizmu

Rim, 17. junija. V odnošajih med sv. stolico in fašistično vlado ni nastopila nobena sprememba. Gotovo je, da tako sv. stolica kakor Mussolini želita sprave, ki jo sv. stolica gotovo misli odkritosrečno in lojalno.

Položaj pa je poslabšan zaradi tega, ker se je v fašistični stranki ojačilo neoficijelo radikalno svobodnomiselno krilo, ki zadnje čase hujša proti sv. stolici z odkritim namigavanjem na španske razmere, kjer so izgnali iz dežele kardinala primasa.

Organi oficijelne fašistične stranke kot take, ki so zopet začeli polemiko proti Vatikanu, se pa zaganjajo v »Osservatore Romano«, češ, da je izgon kardinala Segure iz Španije komentiral s premalo odločnimi besedami in da Vatikan ni storil ničesar proti temu, kakor da je protestiral proti »dozdevnim« nasiljem italijanske vlade napram italijanskim katoličanom.

Fašistični listi objavljajo v zvezi s tem tudi očitno oficijozno komunique, v katerem primerjajo španske razmere z italijanskimi in skušajo disponirati italijansko katoliško prebivalstvo proti sv. stolici s tem, da očitajo voditeljem vatikanske politike neke simpatije napram španski republiki, dočim so strani vatikanskega glasila »Osservatore Romano« napolnjene takorekoč s strupom proti italijanskemu nacionalnemu fašističnemu režimu, ki da ščiti katoliško vero. Komunique se poslužuje pri tem otročjega argumenta, da Vatikan brez opravičenega razloga zabranjuje procesije v čast sv. Antona, katere da ljudstvo burno zahteva; italijanske oblasti pa ščitijo duhovnike proti katoliškim množicam, ki ne razumejo, zakaj sv. oče prepoveduje verske manifestacije.

V resnici gre samo za tri ali štiri slučaje v najbolj nazadnjaški italijanski provinci Apuliji, kjer je bilo ljudstvo od fašistov nahujskano, da je samo napravilo obhod s kipom sv. Antona, ki ga ondodni, versko slabo izobraženi ljudje čestokrat častijo bolj praznoversko nego resnično krščansko.

Fašistični komunique skuša tudi podtakniti vodilnim osebam vatikanskega glasila, pač katerimi misli posebno fašistom osvojenega msgr. Pizzardo in urednika »Osservatore Romano«, della Torre, češ, da ne smatrajo n. pr. izгона kardinala Segure iz Španije za kaj posebnega in da se jim tudi požiganje samostanov v Španiji ne zdi vredno posebne skrbi, pač pa da jih zanima »politična organizacija katoličanstva« in porajanje »politične ka-

toliške akcije v delavske sindikate v svrhu ustanovitve nekega »socialističnega krščanstva«. Zato da so napolnjene vrstice »Osservatore« z žolcem proti fašističnemu režimu, ki ne pusti vmešavanja katoliških verskih organizacij v enotno politiko naroda. Pri tem opozarja komunique italijanske katoličane, da se naj zahvalijo le fašističnemu režimu, ako v Italiji niso mogoče take stvari kakor v Španiji.

Iz tega je jasno razvidna taktika režima, ki apelira na neke konservativne elemente v italijanski katoliški miselnosti, ki jih je ob tej priliki izdal organiziral proti bivšemu Partito Popolare, ki je baš zaradi sovražnega obnašanja teh krogov moral, brez zasčite izročen terorju fašizma, likvidirati.

Kakor pa stvari izgledajo danes se fašizmu ta taktika ne bo posrečila. V katoliških krogih namreč močno prevladuje mnenje, da je brezkorisno, če se delajo fašizmu koncesije, katere ta le uporablja za to, da pod videzom »konservativizma« dejansko ruši pravi krščanski in socialni družabni red.

Kaj se dogaja v Assisiju

Dunaj, 16. junija. d. Tukajšnja »Reichspost« objavlja izvirno pismo iz Assisija, ki meče čudno luč na sedanje razmere med katoliško cerkvijo in med fašistično stranko. Pismo pravi med drugim: »Nismo se pozabili, s kakšnim pompom se je fašizem udeležil jubilejnih svečanosti v proslavo sv. Frančiška Asiškega. Vlada je ob tej priliki izdala celo posebne jubilejne znamenke. Od takrat se je izvršila velikanska izprememba, skoroda nerazumljiva. Niti mi tega ne razumemo in nestrpno čakamo, kaj se zna vse razviti. Letos ni bilo nobene procesije na Telovo. Na praznik sv. Rošnjega Telesa so našli nad portalom nekega tukajšnjega samostana nabite 4 velikanske plakate, da katerih so bile zapisane besede: Dol s procesijami, dol s Cerkvijo! v velikih in kričavih črkah. Na praznik sv. Trojice so oblasti zaplenile vse zastave katoliških društev za moške in za žante. Nekaj dni nato, so policisti aretirali in uklenjenega odpeljali stolnega kaplana v Assisiju. Pretekli teden se zjutraj našli v svoji sobi zvezanega in ubitega nekega duhovnika (v pismu je ime navedeno, op. dop.). Škof je nato dal proglasiti interdikt nad župno cerkvijo tega duhovnika. Bog ve, kakšne preizkušnje nas še čakajo«.

„Lega Nazionale“

ali kako se uspešno širi iridenta

Trst, 17. junija. Ž. Tukaj se je vršila seja izvršnega odbora italijanskega propagandnega društva »Lega Nazionale«. To društvo je že od vojne sem delalo na italijanizaciji Istre, Gorice in Dalmacije. V teh krajih je bila »Lega Nazionale« podpirana od raznih drugih italijanskih društev kakor tudi od vlade. Po vojni je društvo vzdrževalo razne dežje zavode in zabavišča v Juljski krajini in Dalmaciji in je bil glavni cilj teh zavodov raznarodovati otroke naših ljudi. Nedavno je »Lega Nazionale« vse deške domove in zabavišča v Juljski krajini prepustila drugemu italijanskemu društvu »Italia Redenta« in se je sedaj akcija »Lega Nazionale« osredotočila na Dalmacijo. Senator Anton Saconi iz Splita je na seji, ki se je nedavno vršila, poročal o delu »Lega Nazionale« v Dalmaciji in pri tem ugotovil, da je v poslednjem času delo te nekoliko opočalo. Otvorjeno je bilo sicer nekaj italijanskih šol, in to v Splitu, Dubrovniku, Korčuli, Šibeniku, Trogiru, Hvaru in na Krku. S podporo tega društva je bilo osnova-

nih mnogo kulturnih društev, v katerih se zbiraio Italijani iz Dalmacije. Medtem po mnenju senatorja Saconia, delo »Lega Nazionale« in vseh laških društev v Dalmaciji ne more dati boljših rezultatov vsled pomanjkanja sredstev, a tudi drugače prilike za razvoj te akcije niso povoljne. Odvetnik Trojan iz Zadra je podal poročilo o delu dežjih domov na Lastovu. Med ostalim je naglasil, da se v teh zavodih uči po 100 dijakov brezplačno, povečini so Dalmatinci. »Lega Nazionale« bi po mnenju advokata Troiana morala povečati število dijakov iz Dalmacije in jim tudi povišati štipendije. Istotako je treba povišati štipendije dijakom, ki študirajo v Italiji.

Dunajska vremenska napoved. Jasno in zelo toplo vreme bo trajalo še dalje. Motile ga bodo le krajevne nevihte. Pričakovati pa je hladnejših vetrov z zapada.

Zagrebska vremenska napoved. Večinoma jasno s malimi oblaki. Stalno. Temperatura se bo zvišala.

Predsednik poljske republike Mosicki

Vatikan in Zveza narodov

Zeneva, 16. junija. d. »Genfer Journal« poroča iz verodostojnih virov, da bo v najkrajšem času friburški škof msgr. Besson imenovan za kardinala. Sv. stolica se je že dalje časa bavila z mislijo dvigniti tega zaslužnega prelata, ki uživa v mednarodnih krogih splošne simpatije, v kardinalsko čast ter mu poveriti posebno vlogo, da vzdržuje zveze med Zvezo narodov in sv. stolico. To imenovanje bi potrdilo mnenje, da papež ne želi vstopiti v Zvezo narodov, da pa želi imeti s to ustanovo trajne in redne stike.

Osebnosti

Kr. banska uprava dravske banovine sporoča: Ker se je pri prepisovanju dopisa na naslov v zadevi poročila v zaključnem štetju prebivalstva za objavo v časopisih pomotoma izpustilo nekaj gospodov, ki so bili istotako v odboru banskega popisnega odbora, prosimo, da se še spodaj našete naknadno objavi v vseh tozadevnih časopisih in sicer: Knez Aleksander, veletrgovca, dr. Pipenbacher J., gimnazijski ravnatelj v p. dr. Rupnik Ivan, delegat fin. min. v p. Wester Josip, višji šolski nadzornik v p., člani popisnega odbora, vsi v Ljubljani.

Belgrad, 17. jun. AA. Včeraj se je vrnil iz Pariza z mednarodne konference strokovnjakov, na kateri je sodelovalo 47 držav, delegat naše kraljevine generalni direktor za gozdove inženjer Koprivnik.

Belgrad, 17. jun. AA. Francoski poslanik na našem dvoru Emil Dard je priredil danes svečano kosilo na čast jugoslov. admirala Stankovića.

Kapitalisti o krizi

London, 17. jun. AA. Gospodarski svetovalec »Angleške banke« profesor Sprague je svetlo snovil v statističnem društvu predavanje o sedanji gospodarski krizi. Nastopil je proti trditvam nekaterih ekonomistov, da bi se trgovina z liberalno kreditno politiko osrednjih bank kaj kmalu opomogla. Poudaril je, da je oživljenje trgovine odvisno od ravnateljstva med poljedelskimi in industrijskimi proizvodi. Zato pa je potrebno znižanje plač, mezd in drugih produkcijskih stroškov. Nadaljeval je, da rešitev političnih in socialnih vprašanj ni naloga ekonomistov. Oni so tu, da ugotovijo motnje in predpišejo primerno protisredstvo. Sir Josiah Stamp je dejal, da je glavni vzrok sedanji krizi dejstvo, da narodi ne morejo urediti pravično mednarodne razdelitve zlata in kredita.

Po romunskih volitvah

Bukarešta, 17. junija. Ž. Vlada je ustanovila dva nova položaja državnih podtajnikov. Za državnega podtajnika v notranjem ministruvstvu je postavljen Stefan Meteš, v kmetijskem ministruvstvu pa je postavljen za podtajnika Viktor Stancu. Oba podtajnika ne bosta prejemala plače, temveč le poslanske dnevnice. Doma sta iz Transilvanije.

Bukarešta, 17. junija. Ž. Na včerajšnji seji parlamenta se je začelo verificiranje mandatov. Ta prva seja je bila izredno burna. Vsa opozicija je napadala vlado. Diskusija je bila tako burna, da predsednik vlade Jorga sploh ni mogel govoriti ter je moral končno odstopiti od namere, da brani volilni teror in nasilja. Včeraj so govorili predstavniki kmetске in madjarske stranke. Bivši minister Goga, podpredsednik stranke »Acareca«, je izjavil, da so v mnogih okrajih eladni organi kralja celo zaboj volilnih kroglic. Začas njegovega govora je vstal Jorga, toda vled prevlečnega hrupa ni mogel govoriti. V imenu Madjarske je govoril Hegeduš, časnikar iz Cluja, ki je zahteval, da se razveljavijo volitve po nekaterih krajih v Transilvaniji, kjer so madjarski kandidati popolnoma propadli. Njegov predlog je večina odbila. Liberalci so glasovali skupno z vlado. Na današnjo sejo se je debata nadaljevala in bi moral dr. Maniu prečitati deklaracijo svoje stranke o volilnem terorju.

Konkurenca tudi v zraku

Pariz, 17. junija. tg. Francosko vojaško letalstvo namerava kot odgovor na polet italijanskega letalstva v južno Ameriko prirediti okrožni polet po vseh evropskih glavnih mestih, da jim pokaže »praktično propagando veliko tehnično vrednost svojih aparatov. Minister za zrakoplovstvo Dumeknil je po povratku iz afriških kolonij sklenil, pokazati tudi Evropi dovršenost francoskega letalstva. Dne 1. julija bo pripravljenih 6 letal najmojdernejše zgradbe, ki jih bodo vodili najboljši francoski letalci, ter bo polet trajal približno en mesec. Proga je določena na črto Bruselj, Kodani, Oslo, Stockholm, Helsingfors, Riga, Kovno, Varšava, Belgrad, Bukarešta, Solija Carigrad, Angora in Atene, dočim ne nameravajo posetiti Berlina, Dunaja in Rima.

† Župnik Leopold Černe

Stari trg ob Kolpi, 16. junja.

V ponedeljek popoldne je nenadoma umrl, od šapi zadet, ob cesti v Črnomelju, Leopold Černe, župni upravitelj v pok., bivajoč v Plemenitašu ob Kolpi. Pokojni je bil rojen pri D. M. v Polju dne 30. maja 1879 in bil v mašnika posvečen dne 18. junija 1903. Služboval je za kaplana v Žužemberku, v Planini, v St. Janžu in v Sodražici ter bil nazadnje 10 let župni upravitelj v Babnem polju. Naj v miru počiva.

Pogreb bo v sredo ob 10 popoldne v Starem trgu ob Kolpi.

Žrtev Save

Radeče pri Zid. mostu, 15. jun.

V nedeljo, dne 14. t. m. se je šel popoldne 27letni Alojzij Židar, poslovodja mlina, ki je bil last pokojnega župana Pogačnika, v Savo kopat. Ker je bil dober plavalec, ga drugi sokopaleci niso vedno nadzirali. Čez nekaj časa so ga pa vendar pogrešali. S strahom so preiskali vso smer, v kateri se je kopal. Najbrže ga je prijel krč, ter si ni mogel pomagati in so ga pogoltnili valovi. Židar je bil miren, izobražen fant, globoko varen, ter zaradi svojega dostojnega obnašanja povsod priljubljen. Doslje ga še niso našli, akoravno so ga iskali radeški fantje z veliko vneto. Rojak je pokojni iz St. Ruperta na Dolenjskem. Ostalim sivim staršem naše iskreno sožalje.

Zanimiva zgodovinska najdba

Pojasnilo k članku »Zanimiva zgodovinska najdba v Celju«.

Celje, 15. junija.

Naš poročevalec nam pošilja k omenjenemu članku (ker prvo poročilo ne izhaja od g. prof. Brodarja in vsebuje vsled tega nekaj netočnosti) sledeče pojasnilo, glede katerega je dobil podatke od g. prof. Brodarja.

V jami na vzhodnem robu Vipote je bilo glasno »Vodiča po zbirkah celjskega muzeja« l. 1889. najdeno jako veliko vratno vrelence jelena, o katerem smatra tedanji upravljalec »Vodiča«, da je iz kamenje »dobe« (str. 15). Zaradi tega si je g. prof. Brodar v spremstvu mestnega gozdarja g. Ribaršiča ogledal omenjeno jamo, o kateri je že prej čul, da iščeta dva delavca v njej zaklad. Med materijalom, ki sta ga izkopala iskalec zaklada, je opazil nekaj komadov rimske opeke in obdelane kvadre iz peščenjaka. To ga je napotilo, da je začel iskati mesto, od koder bi mogel ta materijal izvirati. Vrh Vipote je opazil grobljo, ki je bila pred letom dni deloma načeta in je vsebovala prav tako rimsko opeko in kvadre iz peščenjaka. Na enem mestu je bilo možno opaziti ostanke nekdanjega zidu. (Poročilo o omenjenih starorimskih posodah ne odgovarja dejstvu. Na nekem drugem mestu je nekdo našel nekaj rimskega orodja, ki ga je dal g. profesorju v oceno.) Točna tudi ni vest, da namerava dobiti florin, ker odide že te dni na Olšavo in to tudi ne spada v njegovo stroko. Pač pa bi bilo čudno, da bi se strokovnjaki zainteresirali za odkrite ostanke, ker bi se po mnenju g. profesorja moglo dobiti florin in morda tudi najti nekaj podatkov glede te zanimive gore.

Ze celjski zgodovinar Seidl poroča o Mitro-
vem kultu (gre namreč za Mitrovo svetišče in ne Jupitrovo) na gori Vipoti. (V okolici Celja je bilo dotlej odkritih že več sledov Mitrovega kulta, n. pr. na Matfju.) Prav tako se bavi tudi praški univerzitetni profesor dr. Jan Peisker z goro Vipoto in njeno scenarijo ter jo navaja kot primer staroslovanskega Zoroastrovskega bogoslužja (»koje so vjere bili stari Slovani prije krštenja«, Staroslovanska prosvjeta N. S. II., Zagreb 1928).

Dva požara v eni noči

Sv. Lovrenc na Dr. polju, 16. jun.

Dobro leto smo imeli mir pred požari. V nedeljo zvečer pa je začelo biti plat zvona. V Apa-
čah ob gmajni je začelo goreti pri posestniku Turku. Požar je objel tudi sosedja Zajška. Komaj so se rešili ljudje in spravili živino iz hlevov. Ni pa še potekla 12. ura, že je začelo goreti na drugem koncu vasi na ograji. Turku, vulgo Brentu in lezi Valentinu je ogenj upepelil domačije do tal. Požar je imel lahko delo, ker so vse hiše in poslopja krita s slamo in je z bliskovito naglico opravi-
l svoj posej. Sreča le, da je bilo mirno vreme. Škoda, ki jo je povzročil požar, je znatna in je pomoč nujno potrebna. Težko prizadeti sta dru-
žini Turkova in Zajškova, ker si njih očetje slu-
žijo denar v Ameriki.

Kulturni obzornik

Mariborsko pismo

Mariborsko gledališče.

(O premijeri W. Kienzlovega »Evangeljnika«)

Cetrkova zaključna glasbena premijera je šla prav gotovo preko letošnjesezonske kvalitete normale: poslednja in najboljša. Morda gre to na rovaš neke etične smiselnosti, ki odklikuje Kienzlo-
vo glasbeno dramo, ali morda raznih drugih okol-
nosti kakor n. pr. tega, da ne vsebuje sicer motiv-
no izredno bogato delo nobenih nevarnih sekretov
ter sličnih kočljivih zadev. Tudi v režijemskem
oziru niso postavljene bogve kako težke naloge.
Hvalevredno je, da je vendar enkrat pri naših gle-
daliških merodajnikih prodrlo prepričanje, da ni
dobro, če je režiser obenem tudi nosilec glavne in
najnapornejše vloge.

Tako je bilo mogoče, da sta oba rešila svoje
naloge v pozitivnem smislu. Sploh je bilo videti,
da se je celoten ansambel za navedeno uprizoritev
zelo potrudil, ravnotako je tudi dirigent Lojze
Herzog z vestno temeljitostjo obvladoval pomno-
žen orkester. Vsebinska je znana: Starejši brat, po
poklicu učitelj v samostanu sv. Otmarija, ter nje-
gov mlajši brat, pisar v istem samostanu, se vna-
meta v ljubezni do Marte, nečakinje justiciarja v
samostanu sv. Otmarija. Marta starejšega brata od-
klanja. Iz masčevanja izda starejši brat mlajšega
pri justiciarju, ki ga zalotivši ga skupaj z Marto
takoj odpusti iz službe. V času, ko se zaljubljenca
v temni noči poslavljata, zaneti starejši brat v bli-
žini požar. Vse okolnosti tlačijo mlajšega brata, ki
ga obsojajo na dvajset let ječe. Marta pa doleti v
obupu tragičen konec. Ko izpustijo nedolžnika po
prestani kazni in ko izve, da se je z Marto zgodilo,
postane evangeljin in propoveduje odpuščanje.
Nanese, da ga starejši brat, ki doživlja v svojih
zadnjih življenjskih trenutkih težak kes, pozove k
sebi ter mu vse razodene. Še to doživi, da mu ne-
dolžnik brata odpušča. Problem krivde in nedolžnosti
se rešuje tukaj v znaku globoke etičnosti mlajšega
brata ter pristno krščanskega odpuščanja. Sode-

Morilec Lakner obsojen na 20 let

Ljubljana, 16. junija.

Danes se je vršila pred ljubljanskim dežel-
nim sodiščem razprava proti Ivanu Laknerju, ki
je dne 13. februarja letos zvečer umoril nadžupnika
Frana Kušarja v Mengšu in oropal iz župnijske
blagajne okoli 30.000 Din. Skupaj z njim so se
zagovarjali tudi trije njegovi pajdaši, obtoženi, da
se sporazumno z Laknerjem izvršili več tatvin v
ljubljski okolici, na Gorenjskem in Dolenjskem.

Razprava se je vršila pred senatom petorice,
ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj, dočim
so bili člani senata s. o. s. g. Anton Avsec, dr.
Bogdan Petelin, Janjo Müller in dr. Dolinar.

Maribor

Neznani rokovnjači izropali železniški voz

Ko je pripeljal v ponedeljek zvečer ljubljanski
osebni vlak na mariborsko postajo, so službojuči
organi zapazili, da so zalivke pri vozu za brzo-
vorno blago odtrgane. Stopili so v voz ter ugotovi-
li, da so med vožnjo na progi Pragersko—Mari-
Hoč pa so najbrže na določenem mestu pometali
namenjenih za nekatere mariborske trgovce. Škoda
se doslej še ni mogla ugotoviti. Sodeč po raznih
znakah in sledovih je mogoče domnevati, da so se
neznani rokovnjači vtihotapili v voz v Radečju; od
hoč pa so najbrže na določenem mestu pometali
blago ob progi ter izstopili v Hočah. Ni izključeno,
da gre za pojav nove razbojniške tolpe, ki si je
postavila pristne ameriške zločinske cilje. Var-
nostni aparat v Mariboru in celem okrožju je ves
na nogah. Ako ne varajo znamenja, so neznancem
že na sledu.

□ Radi nenadne obolenosti g. Groma je pro-
slava njegove 25letnice odgojena na poznejši čas.

□ Pod državnim mostom si je končal življe-
nje. Včeraj zgodaj so pasantje opozorili strážnika,
da leži moški neznanec s prestreljenim srcem pod
državnim mostom tik ob Pobreški cesti. Poleg nje-
ga so našli samokres, iz katerega si je poznal kro-
glo v desno senco. Pri njem so našli dvojce poslo-
vilnih pisem, naslovljenih eno na njegovo mater,
drugo pa na njegovo znanko, iz katerih je razvid-
no, da je šel 21 letni brezposelni pomožni delavec
Konstantin Blasutta prostovoljno v smrt radi ne-
srečne ljubezni. Blasutta je zadnje čase stanoval pri
svojem očetu v Celju, ter si je prišel iskat zaslужka
v Maribor, ki ga pa ni našel.

□ Padec s skednja. Včeraj zvečer je namera-
val pokladati krmo živini 54letni hlapec Alojzij
Kokol iz St. Ilija v Slov. goricah. Ko je zlezal na
skedenj, mu je po nesrečnem naključju spodletelo in
je padel 5 metrov globoko. Pri padcu je zadobil
težke notranje poškodbe in so ga z rešilnim vozom
spravili v splošno bolnišnico.

□ Nasilen kaznjenec. Pred leti so prepeljali
iz Vrbane v mariborsko kaznilnico 28letnega An-
tona Arha, da bi presedel 5 letno kazen radi po-
kušenege umora, ropa, javnega nasilstva in po-
žiga. Ker je bil po poklicu mizar, so ga dodelili v
v mizarsko delavnico v kaznilnici. Bil pa je skrajno
neobgljiv in len. Radi neposlušnosti je bil v kaz-
nilnici nič manj kakor 16 krat disciplinski kazno-
van. Niti vse to ga ni spametovalo. Odredbam po-
slovoval v mizarski delavnici, Ivanu Kaniču, se ni-
kakor ni hotel pokoriti. 11. marca t. l. ga je kratko
malo dejanski napadel in občutno poddal. Radi
tega se je včeraj zagovarjal pred tujakšnim sode-
ščem in bil obsojen na dve leti robije. Razpravo
je vodil ss. Lenart, dr. Kotnik in Kolšek prisodni-
ka; obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Zor-
jan.

□ Maribor — obljubljena dežela. V Indiji Ko-
romandiji se boja čedi med in mleko; pa smo tudi
v Mariboru včeraj doživeli, da se je v široki progi
preko Aleksandrove ceste scedilo za čel debel medu.
Ljudi kakor listja in trave. Medveda Marka, ki se
sprehaja te dni v Mariboru, pa le ni bilo, da bi
polizal vsaj nekaj od sladkega medu.

□ Od srčne kapi zadet je obležal včeraj na
mestu mrtve v Vrbani ulici F. Beiger, zasebnik
iz Kamnice. Njegovo truplo so prepeljali v mrtva-
nico na Pobrežje. Pogreb bo v sredo ob pol 17 iz
mrtvašnice na magdalensko pokopališče.

□ Smrtna kosa. V Gradcu je umrl v starosti
68 let trgovec Hl. Hugo, Aleksandrova cesta. Nje-
gov truplo prepeljajo iz Grada v Maribor in bo
pogreb danes iz mestne kapele na frančiškansko po-
kopališče ob 16. Blag mu spomin, preostalim naše
globoko sožalje.

lujoči: O Udovičevi (Marta) bi mogli samo ponovno
poudariti, da je njena edina pot v Ljubljano ali
drugam. V Mariboru ne more pridobiti ničesar več,
kar bi za njo pomenilo profit in izpopolnjevanje.
Svoje v Mariboru dosegljive viške je že oddavna
dosegla. Jarc (mlajši brat) je v prvi sliki visel.
V drugi pa se je nenavadno in nepričakovano raz-
mahnil. To velja za njegovo igrano in ravno tako
petje. Sicer oblikuje glas iz grla in potrebuje še
veliko šole, da pomnoži veljavo svojega bogatega
tenorskega glasovnega materiala pridobitvami teh-
nike in apolnjenjave pevške kulture; za začetnika
pa pomeni cetrkov nastop izredno lep uspeh. Zvok
njegovega glasu povzroča vtis prijetnosti; nastavek
je zelo dober in izgovorjava razločna. Neralič (sta-
rejši brat) je imel zlasti v zadnji sliki priliko, da
izkaže svojo moč v petju in igri. Bila je to
ena njegovih najizjemnejših stvaritev na maribor-
skem odru. Zamejeli Kovičeva je ob precej medli
podobi Magdalene dala, kar je mogla. Opaziti je
bilo, da obvladuje svoj alt z veliko večjo sigur-
nostjo v nižjih in srednjih legah kakor pa v višjih.
Pri Pavletu Koviču ni topot bruhanja tiista sila na
dan kakor n. pr. pri Wormskem orožarju, kjer je
kot orožar postavil svojo najlepšo operno kreacijo.
Seveda tudi v Evangeljniku tolikšne konjunk-
ture zanj. V sporednejših vlogah so sodelovali še
Truhovič (Kozobrad), ki je operno zrežiral, Ras-
berger (puškar), Šauperl (Aibler), Skrbinec (kmet)
Janko, Gorinšek (nočni čuvaj), nadalje Čepičeva,
Barbičeva in Gorinškova. Zelo ljubeč, naraven in
priprčen je bil nastop otroka v drugi sliki. V celoti
je predstava odlično uspela. Pasamezni igralci ka-
kor režiser Truhovič in dirigent Herzog so prejeli
topke.

Občinstvo je navzlic vročini in rokoborbenim
privlačnostim na drugem mestu napolnilo gledali-
šče ter se na ta način oddolžilo očitnim priza-
devanjem nastopajočih, ki so bili deležni zaslū-
ženega in toplega priznanja. Tudi tisti, ki sicer
podecenjujejo umetniško potepajo mariborskega gle-
dališča, si lahko stvar ogledajo.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 17. junija ob 20: EVANGELJNIK. Ab. A.
Kuponi.

Obtožbo je zastopal namestnik državnega tožilca
dr. Hinko Lučevnik. Laknerja je zagovarjal ex
offo odvetnik dr. Abačhič, njegove soobtožence
pa odvetnik dr. Aleš Persin. Razprava se je pri-
čela ob 8.30 in z dvournim opoldanskim odmorom
trajala do 19.

Ivan Lakner je bil obsojen na 20 let robije,
v najvišjo kazen, ki je po zakonu dopustna za
mladoletnika, njegovi soobtoženci pa so bili obso-
jeni na manjše zaporne kazni in še to sta dva
prestala že s preiskovalnim zaporom.

Ker so Lakner sam in še dva soobtožena
še mladoletni, se je razprava vršila tajno, zato o
nje poteku v podrobnostih ne moremo poročati.

□ Mednarodni lahkoatletski miting se bo
vršil prihodnjo nedeljo ob 9 popoldne na Rapido-
vem igrišču. Prijave s prijavnim Din 5 za osebo
in Din 10 za mostvo štafete naj se pošljejo na na-
slov: Fišer Josip, delavnica drž. žel. Maribor. Po-
slednji rok prijave je izjemno do 19. junija ob 12.
Mednarodni lahkoatletski miting priredi sportni
klub Železnikar.

□ Olja, masti in masla se je zahotelo pre-
drzni svedrovčarji, ki je v noči na torek s ponare-
jenimi ključji vdrla v kletna skladišča trgovca Ver-
stovška na Frankopanovi ulici, ki je včeraj opazil,
da mu je zmanjkala večja količina bučnega olja,
masti, masla in drugih špecerijskih dobrot. Na lice
mesta se je takoj podala policija in daktiloskop.

□ Smrtna nesreča ali samoumori? Pri Pesni-
škem tunelu so našli včeraj jutraj na progi mrtvo
18letno Marijo Kožuh. Nesrečna mladenka je bo-
da padla iz drvečega brzovlaka in bila na licu me-
sta mrtva. Pri padcu je zadobila smrtne poškodbe
na glavi. Njeno truplo so prepeljali z mrtvišnim vo-
zom v mrtvašnico na Pobrežje in jo pokopali v
četrtek ob pol 16 na magdalenskem pokopališču.

□ Zvižgi protesta, divje vpitje, tulenje, da se
je razleglo tja do krčevinske občine, se je dvignilo
v ponedeljek zvečer, ko je na unionski verandi dal
Sedmogračan Contoš precej slabotnejšemu Fricu
Franku malo preveč čustiti svojo moč. Ubogi Sakso-
nec mladalen da se ni onesvestil. Sodnik je Con-
toša dodeloval, ob čemer je na borišču opoteka-
joči se Saksonec naenkrat postal zmagovalac. V
splošnem prevladuje mnenje, da je g. Pinenbäher
v rokoborbeno razsojevalnih poslih še najbolj več
in siguren.

□ Zatvoritev pešpoti. Mestni gradbeni urad
razglasa, da bo v času od 20.—30. t. m. nešpot med
Samostansko in Koroščevo ulico za starim pokopa-
liščem zaprta.

□ Tudi v rotovski stolp je vdarila strela. Ob
ponedeljkovi ponodlanski nevihti je treščilo tudi v
rotovski stolp. Strela je poškodovala telefonske in
električne naprave, tako, da je bil magistrat za ne-
kak časa brez luči in telefona.

□ Mariborski Zdravstveni dom je izredno
agilen. Pretekli teden je zopet priredil lepo uspešno
higijensko razstavo pri Sv. Lovrencu na Pohorju.
Razstava je bila združena z več poučnimi predava-
nji. Razstavo je obiskalo nad 2000 obiskovalcev.

□ Nenadne smrti je umrl 71 letni vpoškočenec
Spreiz Jurij, stanujoč v Sernečevici ulici 111. Včeraj
popoldne je še šel v park na sprehod. Ko je prišel
domov, mu je naenkrat postalo slabo in zgrudil se
je mrtve. Prepeljali so ga v mrtvašnico na Po-
brežje.

□ Poceni meso. Jutri se bo od 7 jutraj dalje
prodajalo na stojnici za oporočeno meso pri mestni
klavnici 200 kg govejega mesa po 7 Din. Proda-
jalo se bo na osebo največ 2 kg.

□ Toča in požari vsak dan. Kdor hoče zavo-
rovati svoje prideleke proti toči, poslopja in premič-
nine proti požarnim škodam in vlomski tatvini, naj
se z dopisnico oglasi na glavnega zavarovalnega
zastopnika Franjo Zebota, Maribor, Loška 10.

□ Tragedija v Mayerlingu. Opozarjamo ob
priliki četrtke uprizoritve štiridelanske drame
»Mayerling« na vsebino drame v kulturnem delu.

Čas vkuhanvanja se je pričel!

Dobra gospodinja uporablja najpopolnejše
WECK-ove priprave za vkuhanje. - Pri
nakupu pazite na znamko WECK.

Tovarniška zaloga za Jugoslavijo:

FRUCTUS - LJUBLJANA, Krekov trg št. 10
Krajevni prodajalci: Celje: J. Jagodič, Maribor: Carl
Lutz in Pinter & Lenart, Ptuj: P. Vojak, Brežice: V. Pe-
tan, Kranj: Markur, Kočevje: P. Huber, Slovenica: A. Ka-
stelic in P. Setina, Slovenjgradec: I. Rojnik in K. Rojnik.

»Mayerling«

Jubilejna predstava v Narodnem gledališču.

V četrtek, 18. t. m. proslavi v Narodnem
gledališču dramski umetnik g. Edo Grom petin-
dvajsetletnico svojega gledališkega delovanja. Kot
jubilejna predstava se vprižori v J. Kovičevi re-
žiji igra »Mayerling« v štirih dejanjih, ki jo je po
svojem romanu dramaturiziral francoz Claude Anet.
V naslednjem podajamo radi informacije vsebino
drame.

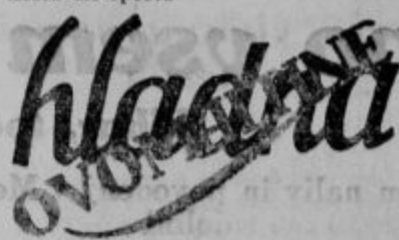
Prvo dejanje se vrši na cesarskem dvoru
na Dunaju, dne 3. nov. 1888. Prestolonaslednik
Rudolf se zaljubi v Marijo Vetscerovo, ki jo je
prvič videl in spoznal na dirkah in se sestane z
njo v svojem kabinetu, kjer skleneta svoje načrte.
Govorice o tem pa so se kmalu raznesle po dvoru
in mestu. Princesa Štefanija, soproga Rudolfa, je
slutila vse to ter se zatekla k cesarju Francu
Jožetu. Princesi so bile vse ceremonije dvora zo-
perne in je zato iskala utehe na potovanjih. Skan-
dali se vrste eden za drugim. Izumetničeno okolje
dvora prevzame Rudolfa, da se počuti kakor ujet-
nik, ki ne more nikamor. Nadziranje njegove žene
ga dela malodušnega. Bavi se z mislijo, odpove-
dati se prestolu, zbežati s svojo ljubico Marijo ter
zapustiti ime zgodovini. V tem uvidi bedno in
siromašno svojo karijero, zavedajoč se, da živi v
težki atmosferi nameravanega državnega udara.
Vse te misli skrbi pa mu prežene misel in spom-
in na lepo, komaj sedemnajstletno Marijo Vetsce-
rovo, krasno in oboževano, ter še nepokvarjeno.

Drugo dejanje se vrši pri vojvodi Ivanu Sal-
vatorju, ki se je umaknil dvornemu življenju in
živi brezskrbno z mlado in lepo Milli Stuberjevo.
Na njegovem domu se zbirajo častniki in zarotniki,
ki pripravljajo upor med ogrskimi polki in kujejo
načrte, kako bi zrušili in napravili konec nevzdrž-
nemu režimu Franca Jožeta I. Na skrivaj obišče
Rudolf nadvojvodo, ki ga hoče pridobiti na svojo
stran in ga pregovoriti, da zasede prestol. Rudolf
okleva in sklene, da se odpove prestolu in živi
naprej kot privatnik.

Tretje dejanje se odigra 26. januarja 1889 na
cesarskem dvoru. Rudolf se vrne iz manevrov ob
Jadranski obali. Prijatelji mu sporoče, da krožijo
po mestu tisočere govore, ki vznemirjajo nje-
gove prijatelje. Vestí namreč, da se je nesoglasje

Moč in živahnost

Vam kljub poletni vročini zagotovi tudi pri naj-
težjem izletu ali sportu

Pripravlja se z Ovomix-kozarcem, ki ga morete
dobiti povsod, kjer se prodaja Ovomaltine in sicer
za ceno Din 15.—.

Celje

□ Zadnja pot g. ravnatelja Franca Pograjca.
V ponedeljek, 15. t. m. ob 8. zvečer se je vršil
pogreb g. ravnatelja Pograjca. Pogreb je bil en
sam izraz ljubezni in spoštovanja, ki ga je užival
nepoznani pokojnik pri vseh, ki so ga poznali. Cer-
kvene molitve je opravil g. opat Jurak ob številni
asistenti duhovnikov. Po molitvah je zapel moški
zbor Katoliškega prosvetnega društva tovarišju pev-
cu vedno lepo »Vigred se povrne«. Nato se je raz-
vrstila poleg sorodnikov nepregledna množica pri-
jateljev in znancev v sprevid, da pospremijo svo-
jega prijatelja na njegovi zadnji poti. Na pokopališču
je spregovoril nekaj besed v spomin vzornemu
možu g. opat, nato so zapeli pevec Jenkovo »Blago
muc, nakar je povzel besedo župan g. Mihelčič, ki
se je v imenu občine in Vincencijeve konference
poslovil od dragoga pokojnika ter je nam vsem
klekal v spomin njegove zasluge kot soprog in dru-
žinski oče, saj je nam, njegovim znancom znano,
kakšna ljubezen in vzajemnost je vladala v nje-
govi družini, kar je golovo v veliki meri njegova
zasluga, pa tudi v javnem življenju je bil vedno
vzged in vzor. — Naj v miru počiva.

□ V spomin blagopokojnega ravn. Franca
Pograjca je uabral med prijatelji za namene Vinc.
konference sv. Daniela v Celju prof. dr. K. Gantar
300.— Din. V iste namene je mesto venca na grob
daroval mizarski mojster K. Golob 100.— Din. —
Konferenca se dobrotnikom revežev najiskrenejše
zahvaljuje.

□ Občni zbor Muzejskega društva v Celju
se bo vršil v četrtek, 18. t. m. ob 8. zvečer v Rdeči
sobi Narodnega doma.

□ Čistilna naprava v Westenovi tovarni. Ko-
misijski ogled v tovarni Westen v Gaberju glede
dopolnitve čistilne naprave s ponikovalnicami, ki
bi se bil moral vršiti v ponedeljek, 15. t. m., je
bil preložen zaradi geološkega izvedenca, ki je
uradno zadržan, na sredo, 24. t. m.

□ Toča. V ponedeljek 15. t. m. popoldno
okrog pol 4. je začela padati med nevihto in dež-
jem zelo gosta, kakor lešnik debela toča nad Cel-
ljem in okolico in je napravila precej škode na
sadnem drevju in poljskih pridelkih.

Šoštani

Lep planinski praznik na Kozjaku. V nedeljo
14. t. m. je šaleška podružnica SPD ob lepi ude-
ležbi planincev in domačega prebivalstva otvorila
novozgrajeni razgledni stolp na Špiku. Krasno vre-
me, pokanje možnarjev, tamburaški zbor — vse
to je dvignilo razpoloženje prisotnih in dalo dnevu
priznisko lice. Ob 9. dopoldne je g. Miloš Carl,
župnik pri Sv. Joštu na Kozjaku, blagoslovil stolp
in imel pristen nagovor. Nato je govoril načelnik
šaleške podružnice g. Koriček, ki je predlagal, da
se stolp v znak zasluge, ki si jih je g. Carl istekel
za planinstvo imenuje »Župnik Carlav stolp na
Špiku«. Planinci so predlog sprejeli z navdušenjem
na znanje. Slavnost sta pozdravila tudi nadzornik
SPD g. dr. Senjor iz Maribora in načelnik SPD
Celje g. Tiller.

Na Alojzijevo nedeljo popoldne v Slomsko-
vem domu: Fantovski dan.

Uspela gasilska vaja. Preteklo nedeljo je ime-
lo šaleško gasilsko okrožje svojo letno vajo, ki je
po dobri organizaciji povsem uspela in ponovno
pokazala, da razpolaga šaleška dolina z zelo moč-
nimi gasilskimi četami.

Poroka. Na Vrhniki se je v nedeljo 14. t. m.
poročil g. Ivan Mele, uradnik in agilen član tu-
kajšnjega Prosvetnega društva, z gđ. Marico Jur-
jevičičevo z Vrhnike. Obilo sreče!

med Rudolmom in princeso Štefanijo tako poostri-
lo, da namerava princesa zapustiti dvor in se vrniti
v Belgijo. Mariji Vetscerovi sporoči Rudolfa, da je
pisal papežu in ga prosi za ločitev zakona. Tudi
mati cesarica Elizabeta izve za Rudolfove načrte.
Rudolf in Marija skleneta, da se izogneta govo-
ricam, a tem da se umakneta v Mayerling. Marija
sluti bližnjo nesrečo. V tretji sliki pa obišče cesar
Franc Jožef svojega sina Rudolfa v zadevi njegovih
namer glede ločitve zakona. Rudolf mu izda svojo
tajnost in mu izjavi, da se odpove prestolu. Cesar
ga pregovori in končno se Rudolf pokori očetovi
zapovedi.

Cetrto dejanje. Vrši se na gradu Mayerlingu
tri dni po tretjem dejanju. Rudolf se vrne z lova
in nestrpno pričakuje Marijo. Svojemu pribočniku
prizna da jo reanično ljubi, vendar pa se mora
pokoriti povelju svojega očeta, ki mu je obljubil,
da se odpove ljubezni do Marije, kar ji hoče in
mora danes razkriti. Med Marijo in Rudolmom pri-
de do razburljivih prizorov. Zmaga pa končno
ljubezen...

Ob priliki kongresa združenja jugoslovanskih
narodnih železničarjev in brodarjev je priredil
pevski zbor Drave v Unionski dvorani koncert. Na
sporedu so bile pretežno skladbe slovenskih (Ada-
mič, Kimovec, Lajovic, Mirk), pa tudi čeških skla-
dateljev (Dvorjak, Prohaska itd.). Zbor je rešil
svojo nalogo zelo dobro. Ugalaj je zlasti Michlov
»Atila in ribič«, nadalje Kimovčev »Oj z Bogom
ti planinski svet« ter Dvorjakovi »Zadnja želja« in
»Namenjeno je nama« (duet za sopran in tenor).
Kvalitetno smo zbor že ponovno ocenili ter ni od
zadnjega koncertnega nastopa razbrati tako glede
njegove sestave, kakor tudi izvajanja bistvenih
prememb. V srednjih legah je najmočnejši. V smi-
slu ponovno potrjenega slovesa so nastopili kot
solisti ga. Skvarčeva, ki razpolaga z odlično iz-
solanim sopranskim materijalom, ter gg. Živko
(tenor) in Faganelli (bariton). Spremljevalec pri po-
sameznih solistovskih točkah je bil odlični glas-
benik prof. V. Mirk. Zbor ima v zborovodji Albinu
Horvatu izbornega in vnetega učitelja. Pri sestavi
sporeda je morda motila okolnost, da so v zadnjem
delu povzete kar štiri točke po enem in istem
skladatelju. Obisk koncerta je bil precej dober.
Hvaležno občinstvo ni štedilo za priznanjem.

Žalostna poročila o hudi uri

Neurje nad litijsko okolico

Litija, 16. junija.

V ponedeljek dopoldne je sence izredno prikledalo, tako da je bilo pričakovati najkasneje ponoči padavine. Kar naenkrat se je pa okrog štirih popoldne nebo pooblačilo in iz temnih oblakov je pričelo zemlji groziti z grmenjem in bliski. Nakar se je vilo, kakor da bi se utrgal oblak. Litija, ki leži pod hribom Sitarjeve, v katerem kopljejo svinčeno rudo in je na vseh krajih ta hrib prevrtan, je bila na trgu takoj preplavljena s temno-rjavo vodo, ki je drla iz raznih jam. Naliv je bil tako hud, da je trenutno zamašil vse odvodne kanale, ki pri normalnih nalivih gladko sprejemajo in odvajajo vodo v Savo. Na litijskem mostu je prevrnil precej lesenih streh, ki varujejo močne stene in povzročil cestnemu odбору precejšnjo škodo. Na cesti proti Zaverstniku, pod rudniškimi napravami, je naliv razdrl rudniške nasipe proti cesti.

Največ škoda pa je to neurje povzročilo vašem Zgornja in Spodnja Jablanca, Selšek, Jablanske Laze, Bukovica, Potok, Cerovec, kjer je padala debela toča med nalivom cele pol ure in napravila polju izredno škodo. Vse žito je tako rekoč pomandran — poleglo, tako da ne bo nič ječmena, pšenice. Sklestila je jabolka in orehe, uničila vse fižolove nasade. Po neurju so izgledala polja vsa bela — zasnežena, kakor da bi padal sneg. Kmetovalci, ki itak preživljajo težke čase, so obupani in pričakujejo od oblasti pomoči, bodisi pri odpisu zemljiškega davka, bodisi v naravi s pomočjo podpora.

Po toči so dalje poškodovane tudi občine Moravce in Dole.

O neurju v Guštanju in Kotljah

Guštanj, 15. junija.

K večeršnjemu poročilu o katastrofalni povodnji dostavljamo:

Po silni nevihti je pridivil po sicer skoraj suhi strugi potoka Suhe tako silen val vode, da je odnašal vse, kar je zasegel. Ker je voda preplavila ves nižje ležeči del trga, so kleti polne vode. Reševalci so bili stalno na delu in črpali vodo iz kleti.

Na levi porušeni hlev delavca Stefiča. — Sredaj razdrta in poplavljen banovinska cesta. Zada je množica ljudi opazuje razdejanje.

Največje gorje pa sta doživela tovarniška delavca Lasnik in Stefič, ki imata svoje skromne domove postavljene tik ob vodi in katere je voda deloma porušila in odnesla, kar se je dalo odtrgati. Notranjost je vsa uničena. Svinje, ki so plavale v poplavljenih hlevih, so z vriščem opozorile ljudi, da so jih v zadnjem trenutku rešili gotovega pogina, ker že v naslednjem trenutku se je podrl zidan nasip, na katerem je stala ena stran hleva. Rešili so tudi nekaj pohištva, toda vse premočeno. Prav tako je uničeno vse v stanovanju pri Mraku, kjer je voda s tako silo vdarila v hišna vrata, da jih je vrgla s tečajev. V hiši je bila neka stanovalka z dvema otrokoma, katere so le z največjo težavo rešili. Smrtnih nesreč ni bilo, ker se je katastrofa zgodila v popoldanskih urah.

Kotlje v Mežiški dolini.

Dne 15. junija nas je obiskalo hudo neurje, kakršnega ljudje ne pomnijo. Ob pol dveh popoldne je med silnim viharjem, bliskom in gromom začelo liti s tako silo, da so hišna narasli vsi potoki in prestopili svoje bregove. Voda je vdiral v obrežne hiše, kleti in hleve in le s težavo so ljudje rešili svojo živino, odnesla pa je voda več perutnine. Z vodo so šli skoraj vsi mostovi, raztrgalo je

jezove, razdrila ceste, odnesla je tudi nekaj mlinov ter veliko drv, hlodov in desk. Velika škoda je na vrtovih, travnikih in njivah, katere je voda preplavila in zasula. Ne v malem strahu so bili otroci, ki so se nahajali v šoli in so bili odrezani od doma. Čakati so morali, da so proti večeru, ko so vode že nekoliko upadle, prišli po nje njihovi starši ter jih, kakor nekdanj sv. Krištof, na svojih ramenih znosili čez vodo.

Nad Mislinjsko dolino

Slovenjgradec, 16. junija.

Včeraj popoldne je tudi nad našo dolino razsajalo precejšnje neurje in naliv. Okrog poldneva so se začeli od koroške strani, od Guštanja in Prevalj, zbirati gosti črni oblaki. Videlo se je, da mora v teh krajih razsajati veliko neurje in katastrofa. Ti črni oblaki so se vedno bolj in bolj bližali nad Mislinjsko dolino. Postajalo je temno tako, da so mračili v vseh trgovinah in drugih lokalnih prirediteljih. Okrog dveh popoldne se je vila ploha in lilo je kot iz škafa. Po mestu so tekli potoki vode, katerih kanal niso mogli požirati. Med ploho pa se je vsula gosta, kakor lešnik debela toča, ki je padala blizu pet minut. Škode k sreči toča radi tega, ker je padala med dežjem, ni napravila katastrofalne. Lilo in deževalo je celo popoldne. Zraven pa se je močno bliskalo in treskalo. Okrog pol 7 zvečer je strela udarila v zvonik župne cerkve v Slovenjgradu. Treščilo je tako, da se je vse streslo. Hvala Bogu, da ni neurje napravilo večje škode, kakor je to glasem poročil in vesti napravilo nad Kotljami, Guštanjem in Prevaljami. Večjo škodo je napravila toča tudi v občini Sv. Florjan pri Soštani, kjer je napravila za okroglo 150.000 Din škodo.

Ponikva ob južni železnici

Ponikva ob j. žel.

Kakor poluhnjena zver se je priplazila toča od Dramelj ter zamahnila svojo ledeno šibo po Ponikvi, Boletini, Okrogu itd. Dobro četrt ure je neusmiljeno sekala po poljih, sadoncih in vrtih nasadih. Še drugega dne so ležali kupi toče pod kapom. Take toče ljudje že dolgo ne pomnijo. Škoda je res velika. Na prvi pogled se niti ne da preceiniti. Najbolj so udarjeni vinogradi. Škoda naj merodajne oblasti takoj precejno ter jo tudi pri odpisu davkov upoštevajo. Bo vsaj nekaj pomagano v tej hudi gospodarski krizi. Na splošno pa naj bo povedano — brez ozira na desno in levo: Tretja božja zapoved naj se bolj spoštuje, pa bo manj nesreč.

Vihar in naliv v Prekmurju

Murska Sobota, 16. junija.

Pokrajina od Krajne proti Cankovi je imela včeraj proti večeru grozne trenutke. Od severa so nenadoma priplavali težki temnorjavi oblaki. Ljudi jih je videl, se je od strahu pokrival in vzdihnil: »Bog, varuj nas hudega! Vsako je čutil, da se pripravljajo nekaj hudega. In res.

Hišoma je presekala oblake navkriž grozen blisk. Potem je zagrnelo, da se je zemlja stresla. To je bil začetek strašne pesmi v zraku, ki je z grozo napolnila vsakega. Bliskalo se je in grmelo. Vmes so švigale strele in uničevale vse, kar so začele. Med Krajno in Skakovci je strela udarila v brzojavni drog. Raztrgala je brzojavne žice in raztrgala šest brzojavnih drogov. Druge strele so lomile drevesa.

Za gromom je pribrumel vihar, ki je tako rekoč smetel vse. Odkrival je strehe, lomil veje, ruval drevesa. Vse je jekalo pod veliko silo. Z viharjem je prišel naliv, ki je bil tako silen, da je voda zasila zemljo s hribov.

Ko se je vihar polegel, so si ljudje oddahnili. Bili so se tudi toče, a te, hvala Bogu, ni bilo.

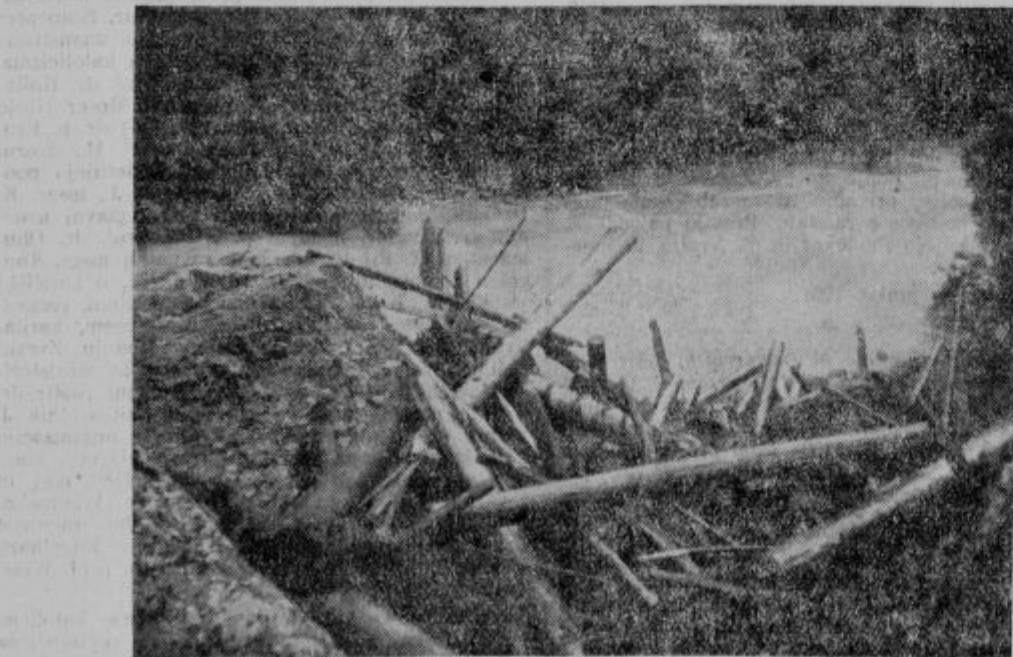
Huda ura pri Teharjih

Teharje, 15. junija.

Težka nesreča je zadela našo vas Teharje in sosedno vas Slance. Ravno letos so kazali poljski pridelki izredno lepo. Zlasti sadje je lepo kazalo. V ponedeljek popoldne ob 17 se je nebo naenkrat stemnilo in pričelo je padati toča debela ko oreh. Padala je nepretrgoma pol ure in je dobesedno zbila vse poljske pridelke. Med kmeti so prizadeti tudi taki, ki so se radi zadnjih slabih letin že itak precej zadolžili.

Najbolj so pa prizadeti po toči na Teharjih (vulgo) Goriskovi in Mačkunovi na Slancih pa Organistovi in Storičovi. Pri Organistovih in Storičovih je zbila toča tudi ves sadovnjak, vinograd in vrt. Naliv je odnesel mnogo zemlje iz vinograde in zasul z njim vrt in vrtovino, ki leži pod vinogradom. Drevje je golo in trta brez listja in sadow. Tako je odvzela revežem vsaka možnost do preživljanja. Obup teh družin je nepopisen. Vse, kar bi moralo sedaj dozoreti in je deloma že dozorelo, je uničeno. Ker je poletje že tukaj, je s tem uničena vsa letina.

S strahom zrejo zadolženi kmetje v bodočnost. S čim bodo plačevali davke? Od česa bodo živeli? S čim bodo plačevali obresti za dolgove? Takojšnja pomoč tem ljudem od javnih oblasti je nujno potrebna in prosimo, da se jim uradoma pomaga.

Ogromne množine nanešenega lesa na skalah v Mezi.

Čudovito osvežilo za polet!

Kadar je vročina in prah, je kar potrebno, da si umijete glavo z Elida Shampoo nom. To Vas osveži in Vam ohrani lase lepe in zdrave!

Vsak teden po enkrat si umijte glavo!

ELIDA SHAMPOO

„Grafika“

odhaja gostovat v inozemstvo

Pevski zbor Grafike.

Drugi od desne na levo v prvi vrsti je prof. Ravnik, ki spremlja zbor v Prago, zraven njega v sredi pa je društveni pevovodja prof. Gröbming.

Ljubljana, 17. junija.

Ljubljanski tiskarski moški zbor »Grafika« se je že parkrat izkazal na domačih koncertnih tleh in ni čuda, če so o laskavih kritikah in priznanju čuli tudi stanovski tovariši v inozemstvu. Ker hočejo čuti slovensko pesem na svojih tleh, v Pragi, so praški tipografi povabili ljubljansko »Grafiko« na obisk. Naši črni umetniki so se prijaznemu povabilu z veseljem odzvali in jutri, v četrtek, z opoldanskim brzovlakom se »Grafika« odpelje v zlato Prago, kjer priredi v soboto zvečer koncert z izbranim programom. Zbor šteje 25 pevcev, ki jih je prav dobro pripravil priznani voditelj zbora g. prof. Gröbming. Zbor bo nastopil po večini s slovenskimi narodnimi in modernimi skladbami. Zbor spremlja tudi skladatelj prof. Janko Ra v n i k.

Drugi koncert priredi »Grafika« nekaj dni pozneje v Lznah Podebradech, velikem češkem

letovišču. Nazaj grede obišče »Grafika« še Dunaj in nastopi tam s svojim programom na družabnem večeru, ki ga prirede dunajski tiskarji v zvezi s »Slovenskim klubom« v ožjem krogu.

To potovanje pa ni samo izključno koncertno, temveč tudi poučno. Naši tiskarji si bodo namreč ogledali vsa moderna grafična podjetja in tovarne v Pragi in na Dunaju ter si s tem pridobili mnogo novega znanja.

Priljubljenemu pevskemu zboru naših slovenskih tiskarjev želimo na prvi poti v svet obilo uspehov. Prvo kulturno potovanje zbora slovenskih delavcev med Čehe in Nemce naj doprinese k večjemu poznavanju in spoštovanju slovenske pesmi in slovenske kulture med delavstvom sosednih narodov: doma pa naj utrdi prepričanje, da slovenski delavec hoče in mora sodelovati tudi pri kulturnem delovanju svojega rodu!

V tem smislu: Bog daj srečo!

8 milijonov škode v celjski okolici

Katastrofalne posledice toče.

Celje, 16. junija.

V ponedeljek, 15. t. m. okrog 4 je začelo liti v potokih. Dežju pa je sledila gosta, kot jake debela toča, ki je strahovito potolkla po celi občini Smartno v Rožni dolini, po občini Dramlje, enem delu občine Vojnik, Skofje vasi, Velike Pirešice in v St. Petru v Savinjski dolini.

Najbolj sta prizadeti občini Dramlje in Smartno v Rožni dolini, kjer je napravila toča ogromno škodo. Vsi poljski pridelki, sadje in vinogradi so popolnoma uničeni. Ljudstvo ne pomni take toče že leta in leta. Na najbolj prizadetih mestih je zbila toča n. pr. krompir tako, da človek danes sploh ne pozna, kje da je rastel. Na poljih, kjer je rastel fižol, se ničesar ne vidi, razun da tu pa tam štrli kakšna fižolova palica v zrak. Celo strehe iz opeke je toča tako razbila, da ne preostane posestnikom ničesar drugega, kot da si dajo strehe na novo pokriti. S kakšno silo je morala toča padati, se vidi najbolje pri cerkvenem stolpu v Dramljah, o katerem je rekel neki očividec, da so menda streljali nanj s

šrapneli. Sadno drevje je na mnogih krajih tako okleščeno, da več let ne bo dalo nobenega pridelka. Ljudstvo, ki je komaj čakalo žetve, da se zopet založi s hrano za bodočnost, je popolnoma obupano in jokajoč pregleduje uničena polja.

Okrajni načelnik dr. Hubad in kmetijski referent pri okrajnem načelstvu inž. Dolinar sta si ogledala v terek na licu mesta posledice strašne toče, ki je v 20. minutah pokončala uspeh celoletnega truda. Dajala sta obupanemu ljudstvu navodila, kako naj postopajo z uničenimi kulturami, da se obvaruje še večje škode. Potrebna bo izdatna in hitra pomoč merodajnih oblasti, da se ljudstvo v prizadetih krajih obvaruje glada; kajti letos se ne more računati s prav nobenim pridelkom. Skupna škoda, previdno ocenjena sedaj, ko se še ni mogla ugotoviti vsa škoda, samo na poljskih kulturah, sadju in vinogradih približno 8.000.000 Din. Okrajno načelstvo je brzojavno obvestilo banko upravo o nesreči, in lahko upamo, da bo banska uprava kmalu ukrenila potrebno pomožno akcijo.

Igra z življenjem in smrtjo

Ljubljana, 17. junija.

»Kralj zraka« — akrobat Aleksič se še vedno producira s svojo živo umetnostjo, čeprav ne more beležiti toliko uspehov — ne materialnih ne moralnih — kakor njegov prednik in konkurent profesor Strohshneider. Le-ta je lansko leto do skrajnosti razburil duhove in postavil skorajda vso Ljubljano na glavo, za Aleksiča in njegovo umetnost pa se naša publika odnosno purgerje kar ne moredo kloveči ogreti in se najbrž tudi nikoli ne bodo... To je za mentaliteto Ljubljancev povsem naraven pojav. Strohshneider je znal vtisniti svojim žičnim akrobacijam poseben pomp in sijaj (godba, impresario etc.) in že naziv »profesor« in dejstvo, da je bil tuje, sta imela za Ljubljance odnoso Ljubljance poseben čar... Aleksič vsega tega nima. On je domačin in skromen pri vsej svoji reklamni iznajdljivosti — nadel si je kar na lastno pest najvišjo šaržo »kralja zraka, Ljubljanci pa le vedo, da je navaden ključavnikar — in že radi tega nima nobenih pravih izgledov, da bi postal junak dneva pri nas. Naziv »kralj zraka« ima v sebi nekaj abstraktnega, ničnostnega, nerealnega — naziv »profesor« pa vzbuja v človeku dojem otipljive konkretnosti in realnosti. Ljudje smo že takšni: zmirom se nam boče zmoglosti in znanja kogarkoli presoja po nekakšnih stolpcih uradniške kategorije.

Včerajšnja Aleksičeva produkcija se je odlikovala po svoji izredni drznosti. Aleksič je pomeni tvegati svoj življenjski senzacije lačni publiki na Ljubljano: obesil se je z nogami na žico in — tako višje navzdol — držal z ustimi vrvi, na kateri je bila privezana njegova sestra — sedeča na kolesu, ki je prosto bingljalo v zraku. Vso to znatno težo je moral Aleksič s čudovito prisotnostjo duha in naorom vseh fizičnih sil držati v ustih vse dolže.

da ga je škripec potegnil preko ulice na streho nasprotna hiše v višini circa 25—30 metrov. Življenje njegove sestre je tako viselo na niti. En sam živec naj bi popustil v njem — in ona bi strmoglavila z glavo na kameniti tlak... K sreči se to ni zgodilo — in prav radi tega je bila publika menda kar malo razočarana...

Strohshneiderjeve produkcije so bile za oko morda zanimivejše — a že zdaleka ne tako nevarne kakor te. Če ima človek vsaj nekaj pod seboj — pa naj bo tisto samo drobna žica ali vrvi — vsaj majhen občutek sigurnosti je v njem. Zaveda se, da se v najskrajnejšem slučaju lahko z rokami ali kakorkoli že utame za ono, kar je pod njimi. Pri Aleksičevih produkcijah pa so vse te možnosti izključene: globoko pod njim kameniti tlak, žica pol metra nad njim — če mu odpovesta more in odpornost ust, ni zanj nobene rešitve več...

Tako se dvoje mladih življenj — Aleksič je star 20 let, njegova sestra komaj 17 let — lahko miselno igra z življenjem in smrtjo. In se človek vpraša: Čemu? Za slavo? Za dobiček? — Zares majhna slava in še manjši dobiček v primeri z rizikom tega pustolovnega »kraljevanja« v zraku!

Trbovlje

Nezgode na dnevnem kopu Neža. Prvič enim tednom je zmečkalo Gozeju Jerneju desno nogo nad gleženj. Stisnili so ga vozički. Danes pa se je ponesečil Centrih Martin. Utrgal se je kamen in mu priletel v glavo, da so mu izstopili možgani. Pripeljali so ga v bolnišnico. Pa ni upanja, da bi okreval. Oba ponesečenca sta družinska očeta.

V Španiji se razvnela ljuta borba

Don Jaime hoče izvesti puč — Napadi na katoliške volivce — Najemniki zahtevajo razdelitev zemlje

Pariz, 17. jun. Tukajšnji listi poročajo, da se v pretendentu na španski prestol, karlistu don Jaime, te dni posrečilo bivati na španskih tleh. Tozadevni demanti španske vlade je neresničen. Don Jaime se je pojavil te dni na španskem v Guernici, stari prestolnici province Biskaje. Tu se je namreč zbral nekaj takozvanih legitimističnih monarhistov okoli zgodovinskega hrasta, kjer so se odnekaj zbirali baški starešine. Tukaj je don Jaime, podobno kakor v l. 1873—1876 don Carlos, obnovil prisego, da bo v slučaju, ako zasede prestol, vpostavil avtonomne privilegije baškega naroda. Don Jaime je v Guernici tudi prenočil in se vrnil v Francijo, preoblečen v francoskega carinika.

Pojav don Jaime je seveda napravil po Španiji velik vtis. Don Jaime seveda ne bo absolutno nič napravil, pač pa je razkazal republikance. Takoj se je razneslo, da so monarhisti nameravali puč. To je dalo seveda takoj povod za zopetno kampanjo proti karlistam. Trdilo se je namreč, da so katoliški volivci, ki so imeli 14. t. m. shod v Pamploni, prejeli pismo pretendentu don Jaime, ki je naznanil, da hoče prevzeti španski prestol kot potomec don Carlosa, znanega rivala Alfonzovega.

Po naših informacijah ta vprašanje ne odgovarja resnici. V Pamploni se je res zbralo več tisoč katoliških volivcev, ki pa se niso izjavili načeloma proti republikam, ampak so rekli, da bo večina španskih katoličanov za republiko, toda pod pogojem, če bo republika spoštovala katoliško vero in Cerkve. Zborovalci so bili potem, ko so se v posebnem

vlaklu vračali v Saragoso, na postaji Castejon napadeni od množice republikancev in socialistov, ki so direktno napadli vlak. Ob tej priliki je bilo tudi nekaj mrtvih. Svobodomisli seveda pravijo, da so bili od zborovalcev provokirani, ker so le-ti vzklikali: »Živel Kristus Kralj!« Republikaanci so se čutili provokirani celo zaradi tega, ker so govorili primerjali Španijo z Mehiko...

Vlada, oziroma njeno desno krilo, je začela veliko kampanjo z govorom ministrskega predsednika, Alcala Zamora v Madridu in z govorom ministra za zunanje zadeve Lerrouxa v Burgosu. Do čim se je Lerroux omejil na konstatcijo, da bi poraz vlade pri bližajočih se volitvah ne pomenil niti restavracije monarhije niti diktature, ampak naravnost največje anarhije, je predsednik Zamora podal bolj konkretno izjavo, da bo namreč republika sicer spoštovala lastniško pravo, da pa bo izvedla agrarno reformo v smislu razdrobitve latifundijev. Zamora je tudi dejal, da naj Katalonci in Baski ne pretiravajo svojih avtonomističnih zahtev, ker bi to moglo privedi do zelo žalostnih posledic. O katoliški veri je dejal, da nikakor ni v nasprotju z republiko, saj je tudi on sam prepričan katoličan. Ni pa dal nobenih pojasnil, zakaj je vlada izgnala španskega primasa...

Vodja Kataloncev, polkovnik Macia, je v Madridu pri Barceloni imel bojeviti govor, v katerem je izjavil, da se ne smatra samo za predsednika katalonskega deželne zboru, kakor mislijo v Madridu, ampak da je on obenem še revolucionarne

katalonske vlade, ki je odločena, da izvede vse svoje zahteve glede avtonomije Kataloncev in Baskov.

Veliko skrb prizadeva agrarno gibanje. Ekstremisti ščuvajo kmetijski proletarijat zlasti proti »Nacionalni akciji«, ki so jo ustanovili nekateri katoličani, trdeč, da je to monarhistična reakcionarna skupina. Zlasti hujska kmetstvo proletarstvo napol boljše »Tierra« (Zemlja). V nekaterih krajih provinc Seville in Malage so najemniki zažgali žetev. V Aralonesu v provinci Guadalajari so si najemniki sami med seboj razdelili veleposestniško zemljo. V nekaterih krajih provinc Toledo so najemniki izsilili od gospodarjev visoke mezde, grozeč, da sicer zažgejo vso žetev. Kongres nacionalne konfederacije dela je sprejel resolucijo, v kateri zahteva takojšnjo razlastitev veleposestev.

Bivši madridski guverner, znani svobodomiseln znanstvenik Ortega y Gasset je objavil odprto pismo na vlado, v katerem podaja demisijo na svoje mesto, in sicer zaradi tega, ker je vlada, zlasti pa notranji minister Maura, po njegovem mnenju preveč konservativna in se noče lotiti radikalnih socialnih in revolucionarnih reform.

Konservativna »Nacionalna akcija«, pod okriljem katere so se zbrali povečini katoliški elementi, postavlja svoje kandidate za parlament tudi v Madridu. Nacionalna akcija hoče sploh nastopiti z velikim pogumom, ker pravi, da ima zlasti na deželi močno zaslonbo. Republikanci in socialisti vodijo proti »Nacionalni akciji« ogorčeno kampanjo, češ da je le krinka za upostavitve Burbonov.

Vabilo na razorožitveno konferenco

Zeneva, 17. junija. Tg. Tajništvo Društva narodov je sedaj razposlalo oficijalna vabila na razorožitveno konferenco vsem državam članicam, razen tega pa še nečlanicam Afganistanu, Braziliji, Costarici, ameriškim Združenim državam, Egiptu, Ekvadorju, Mehiki, Turčiji in Rusiji. Vabilo se glasi za dan 2. februarja 1932 v Zenevi in prosi vse vlade, naj ob pravem času sporočijo glavnemu tajništvu Društva narodov sestavo svojih delegacij.

Mellon v Evropi

London, 17. junija. Z. Ameriški finančni minister je prispel včeraj v London. Izjavil je, da je njegov obisk čisto privatnega značaja in da ne bo imel nobenega sestanka z angleškim finančnim ministrom. Kljub temu pa se v političnih in finančnih krogih temu obisku pripisuje zelo velika važnost, to tem bolj, ker je te dni prišel semkaj tudi ameriški državni tajnik Stimson.

Zganjekuharji, pozor!

Belgrad, 17. junija. AA. Oddelek za davko ministrstva financ je dal razpis o načinu obdavčevanja kotlov za zganjekuho, ki se izposojajo. Razpis posebno naglašja, da se mora izposojanje smatrati samo tedaj za obrt, ki je podvržena davku, če se res vrši radi obrtnega zaslužka in ne samo od slučaja do slučaja. To se bo presodilo po tem, ali ima lastnik kotla sam dosti sliv za zganjekuho. Če jih ima, tedaj se posojanje kotla po normalnih lokalnih prilikah ne smatra za obrt, če pa nima surovina, ali če vrši izposojanje v večjem številu, tedaj se bo to smatralo za obrt.

Drobne vesti

Budimpešta, 17. jun. AA. Davi ob 6 je bila izvršena justifikacija 2 zastrupeljavk v Szolnoku.

Lizbona, 17. junija. AA. V pokrajini Alentejo je zaradi vročine umrlo pet poljskih delavcev.

München, 17. junija. AA. Dva iz Münchena Jožef in Alojzij Dorn sta napravila največji sod na svetu, ki drži 88.000 litrov ali vsebino 120.000 normalnih vinskih steklenic. V sodu bo vino.

Madrid, 17. jun. AA. Vladina odredba ukinja v španski vojski položaj generalnega kapitana in generalnega poročnika. Najnižji generalni čin v španski vojski je zdaj čin divizijskega generala.

500 mrtvih na dnu morja

Zločinska malomarnost parobrodne družbe — Koliko otrok je ufonilo?

St. Nazaire, 17. jun. Od približno 70 trupel utonivših pasazirjev izletniške ladje »St. Philibert«, ki ležijo v bolnišnici, so dozdaj identificirali komaj kakih 5. Zato so, izvezmi teh 5 krst, ostale vse krste odprte, dokler njih trupla ne bodo od svojcev agnoscirana.

Flotilja, ki je bila odpremljena iz St. Nazaire, da poišče trup »St. Philiberta«, ni še nič opravila. Ni bilo namreč še mogoče točno ugotoviti kraja, kjer leži ladja potopljena. Ladja leži približno ob čerh Des Chateliers, ob kraju, ki je znan po mnogih brodolomih. Na čerh se nahaja rdeč signal, ki vvari ladje pred tem nevarnim krajem. Dno ob teh čerh je jako različno; najnižja globina znaša 9 m, potem pa se dno nenaekrat poglobi do 19 in še več metrov.

Pod vodstvom hidroavionov, ki naznačujejo kraj, predzno manevrirajo ladje-rešilke in čolni, na katerih se nahajajo potapljači. Med ladjami reševalkami se nahaja tudi ladja vojne mornarice, ki ima na krovu inženjerja hidrografičnega oddelka. S specialnimi aparati sondirajo strokovnjaki teren. Morje je sedaj čisto mirno in na površini ne plava niti kako truplo niti kak ostarek ladje.

Včeraj so hidroavioni, ki so prileteli iz zrakoplovne baze v Lorientu, zapazili nedaleč od imenovane rdečega signala 150 plavajočih trupel. Od teh so rešili okoli 70. 3 ali 4 trupla pa je vrgla na obrežje voda. Trupla so prenesli ribiči v bolnišnico v St. Nazaire. Ostala trupla se nahajajo gotovo vsa na dnu in se bodo prikazala na površje črna in otekle čez čez kakih deset dni, ko jih skoro ne bo več mogoče spoznati. Danes pa jih hidrovalci niso zapazili niti ene same črne točke na vodi.

Zato so stopili sedaj v akcijo potapljači, kojih naloga je seveda v prvi vrsti ta, da najdejo trup potopljene ladje, ki predstavlja sedaj najbolj nevarno oviro za plovo v ustju reke Loire. Ob tej priliki bodo seveda našli večino trupel, ki se nahajajo v notranjosti ladje v kabinah sredi ruševin iz železa in lesa.

Ker sredstva luk St. Nazaire in Nantes za lokalizacijo trupa ne zadostujejo, so poslali iz vojne-ga pristanišča Bresta na lice mesta najboljši po-

morski personal. Na poti je tudi specialna italijanska ladja-rešilka »Artiglio«, ki ima najboljša tehnična sredstva za dviganje potopljenih ladij. Sedaj se trudijo okoli mesta strašne nesreče rešilke »Por-nice«, »St. George«, »Auroch«, »Irois«, »Glazic« in »Paul Leferme«, kojih moštvo do sedaj ni imelo ure počitka. Na kopnem se seveda množijo prizori žalosti in obupa, ki se ponavljajo, kadarkoli se ka-kar barka povrne brez trupla. Vsakokrat se vračajo ladje-rešilke z zastavo na pol droga, kar pomeni, da niso našle nobenega mrliča. Zanimivo pa je, da se je našlo na obrežju vasi Mazi truplo kapitana »St. Philiberta«, Olive. Stari morsk volk je mrtev in ne more razkriti tajnosti strašnega brodoloma.

Oblasti seveda preiskujejo vzroke katastrofe in odgovornost za to nesrečo, ki je stalo življenje okoli 500 oseb. Natančnega števila zato ni mogoče ugotoviti, ker še ne vedo, koliko otrok so imeli izletniki s seboj. Oblasti so zaslislale onih par ljudi, ki so ostali pri življenju, in za semaforiste ob ustju Loire kakor tudi lastnike potopljene ladje. Neposredni vzrok nesreče je sicer popolnoma pojasnjen, kakor smo že poročali, ni pa še gotovo, kako se je mogla zgoditi. Pravijo, da je takozvana »Veritas«, to je francoski urad za kontrolo paroplovbe, izjavila, da »St. Philibert« nikakor ni bil zmožen, nositi 500 pasazirjev. Gotovo je tudi, da je število posadke bilo premajhno za slučaj nesreče, reševalne naprave pa niso bile tako razmešene, da bi jih pasazirji mogli najti in se jih posluževati.

Kapitan Olive je bil star in izkušen pomorščak, ki je svojčas poveljeval prav tako majhni ladji, kakor je bil »St. Philibert«, in sicer v Guayani, kjer je večkrat prevajal med otoki kaznjence, ki se tamkaj nahajajo. Tudi tam se je bila mogla na viharnem morju zgoditi podobna nesreča, če ne bi bili kaznjenci pod strogim poveljstvom glavnega jedarja, ki je skrbel za disciplino. Na »St. Philiberta« pa je bil kapitan brez moči, ladja veliko premajhna, napolnjena z nekoliko veselo razpoloženimi potniki od vrha do dna, dva mašinista pri strojih, en častnik pri krmilu, pa samo dva pomorščaka in mladi pomočnik na krovu. Ti seveda niso mogli obvladati panike potnikov, ko se je zgodila strašna nesreča.

gla nadaljevati, ker je z novimi finančnimi operacijami na korist Credit-Anstalta druga transa investicijskega posojila iz l. 1930 že vnaprej preveč obremenjena.

Miklas bo nočjo še enkrat sprejel dr. Enderja. Do 8 zvečer še ni prišlo do rešitve v nobenem oziru, vendar je slej ko prej na prvem mestu kandidatura dr. Enderja. Če bi se dr. Ender odločil, da sprejme novo mislo, bo jutri z voditelji dosedanjih večinskih strank vodil pogajanja za sestavo sposobne podlage za vladno večino, potem pa jutri popoldne podal predsedniku republike končni odgovor, kakršni bo pač uspeh njegovih razgovorov.

London, 17. jun. Tg. »Daily Telegraph« izjavlja, da Anglija ni pripravljena v obliki novega kredita preveč riskirati, da bi preprečila nemško-avstrijsko carinsko unijo, ker zanjo to ni nobene-ga ali prav malega političnega interesa in so le Francija in francoske banke najbolj pripravljene, prevzeti finančni riziko iz političnih motivov. Odstop dr. Enderjeve vlade je povzročil v diplomatskih in finančnih krogih največje skrbi. Evropske vlade bi se morale sedaj odločiti, ali naj se Avstriji pomaga z mednarodno finančno transakcijo ali pa se ji dovoli, da se gospodarsko združi z Nemčijo. Vmes ni nobene druge možnosti.

Komunisti razgrajajo

Mainz, 17. junija. Tg. Dopoldne in popoldne je prišlo do velikih komunističnih nemirov. Komunisti so pozivljali brezposelne k ropanju trgovin z živili. Posebno popoldne so se zbirali demonstranti v velikih množicah, ki so gradile barikade, in je poltelja le z velikim trudom pregnala demonstrante. Vso noč je bila poltelja pripravljena in razsvetljevala ulice z žarometi. Pri celih spopadih je bilo ranjenih mnogo žensk. Če demonstrantov je bilo aretiranih.

Carinska unija v Haagu

Rim, 17. junija. 2. Listi pišejo, da se bo Mednarodno razsodišče v Haagu začelo pečati z načrtom nemško-avstrijske carinske unije dne 20. junija t. l. Mednarodno razsodišče mora ugotoviti, če dunajski načrt o carinski uniji krši obveze mednarodnih dogovorov, ki jih je Avstrija prevzela za sebe.

Nov podmorski velikan . . .

V znamenju razorožitve

Pariz, 17. jun. Medtem ko je v evropski diplomatski javnosti veliko govora o vprašanju razorožitve, se francoska publika pripravila na slovesno ceremonijo, ki se bo te dni vršila v Cherbourg. V tem pristanišču bodo namreč v kratkem spustili v morje novozgrajeno podmornico »Surcouf«, ki bo v ponos vseh Francozov največja ladja tega tipa na svetu.

S tem so Francozi prekosili celo angleško mornarico, ki je imela doslej rekord v gradbi sodobnih velikih podmornic, od katerih ploveta sedaj po morjih dve, vsaka po 1000 ton, potem ko se je njuna posestrima »Poseydon« te dni v kitajskih vodah potopila na dno morja.

»Surcouf« ima namreč 3250 ton vsebine nad vodo, 4304 ton pa pod vodo, je torej skoraj tako velika kakor mala križarka modernega tipa. V primeri s podmornicami, ki so imele komaj po par sto ton, to so pravi velikani. Francija ima v ladjedelnicah še dve podmornici »Surcoufovegac

tipa. Največja ameriška podmornica »V 4« ima »samoc« 2898 ton, največja angleška, ki se pa nahaja še v gradnji, pa ima »samoc« 2525 ton.

»Surcouf« prinaša v tehničnem oziru veliko novih pridobitev. Najvažnejše je, da ima naravno ogromen aketijski radij, ki znaša okoli 20.000 kilometrov. To se pravi, da more prepluti polovico vsega morja na zemlji in štirikrat pluti sem in tja čez Atlantski ocean, ne da bi ji bilo treba obnoviti svoje zaloge goriva.

Kar se tiče hitrosti, dosega ta podmornica nad vodo 35,2 km v uri, pod vodo pa 22,2 km. — Dolgost »Surcouf« znaša 130 m. Velikanska je tudi njegova bojovna moč; ima namreč 14 cev za izstrel torpeda — dve na pramcu, osem na krmi in po dve na vsaki strani. Treba ji bo torej napraviti samo en preokret od več kot 90 stopinj, da lahko izstrel enega izmed svojih torpedov na katerikoli objekt. Vrh tega ima na vrhnji ploščadi več malih topov od 5,5 palcev in eno proti aeroplansko baterijo.

Pismo iz Poljske

Varšava, junija 1931.

Danes ne najdete niti enega Poljaka v poljski republiki, ki bi z obema rokama ne podpisal resnice, da obstoja glede Nemčije samo ena politika, namreč politika slege in prijateljstva. Če bi že nobeden nadnaravni etični razlog ne diktiral te smeri, potem jo narekuje naš zemljepisni položaj in stanje našega gospodarstva. Res je, v prvih letih mlade svobode je Poljska napravila nekaj napak, katere je priznala, toda tudi te napake niso bile storjene na zapadni meji ampak napram Ukrajincem. Zadržanje naših vlad napram Nemčiji pa je bilo vseh 12 let, odkar smo mejali, zdržljivo, da šestokrat naravnost ponižujoče za naš narodni ponos. Naš greh, ki se zdi neodpustljiv, je bil ta, da smo postali iz manjvrednega naroda svobodna država, ki hoče na svojem ozemlju razvijati svojo samobitno kulturo in ne več sprejemati paberkov od narodov, ki so preje gospodovali na poljski zemlji. Da smo siloma iztrgali od mirovne konference našo Pomereljo, katero imenujejo z Nemci vred vsi drugi evropski narodi »poljski hodnik«, kakor da bi to ne bila naša zemlja in kakor da bi tam ne živela naša poljska kri? Ali je to naš greh? Da smo v zadnjem usodnem trenutku, ko je mirovna konferenca začela barantati s Slezijo, vstali v ranjenem ponosu in želi osvoboditev, kar se je še dalo? Ali je to naša pregreha? Kakor da bi Slezija od zdavnaj ne bila poljska zemlja in kakor da bi od zdavnaj tam ne živel poljski rod, katerega so pregnali samo nemški priseljenci? Meje so pategnjene, veselile so jih podpisale, Nemčija jih je sprejela. Ali sedaj nimamo pravice do miru? Mi ne silimo nikamor več, akoravno vemo, da prebiva onstran mej naše domovine še mnogo naših krvnih bratov. Mi bi sedaj radi imeli mir, da zgradimo svoj dom po svojem okusu.

Nemški politiki, ki se ne morejo odtrgati od predvojne carske mentalitete ter vidijo v poljskem narodu nekaj manjvrednega, nekaj ničesar zmožnega, nekulturnega, so nas nešteto krat poniževali tudi v Zenevi pri Zvezi narodov. Mi smo to prenašali. Navedite mi samo enega našega zunanjega ministra, ki bi se bil le z eno samo besedo spoznal na nemškemu narodu. Tudi ob priliki izvalnih manifestacij v Vratislavi, ko je paradiralo 150.000 sjeđenih čelade v polni vojaški opremi in ko so pred očmi vladnih zastopnikov kakor predstavnikov stare carske Nemčije govorniki dvigali pesti proti nam in našim mejam, je naše čustvo sijalo molalo. Vsa Evropa je obsojala to parado, ki vendar ne more zaslužiti imena mirovne propagande, naša javna mnenje ni reklo nič, da ne poslabša položaja z nepotrebnim polemiko.

Naša vlada se je zadovoljila samo s protestno

demaršo v Berlinu, v kateri je nemško opozorila na nedostojnost takih militarističnih slovesnosti ob mejah naše države. Te dni je prispel odgovor berlinske vlade, sestavljen v starem oholet tonu, v katerem je svoje dni cesar Viljem kot predstavnik »Herrenvolka« rad govoril z »manjvrednimi plemenimi«. Da so »jeklene čelade« zasebna organizacija, da vlada nima nobene možnosti, da bi vplivala na njih delovanje, da se sploh ni zgodilo nič v Vratislavi, kar bi moglo žaliti Poljsko. To se pravi rogati se vsemu svetu. Častni predsednik in pokrovitelj »čelad« je predsednik Hindenburg sam in nemška vlada financira njihovo delovanje. Ze mogoče, da ima vlada kot taka spravljive namene, da so ji take stvari neljube in da jih mora tolerirati iz notranjepolitičnih ozirih, toda igra je prenevarna osebita na geografskem mestu, na katerem se nahajata Poljska in Nemčija.

Preteklo nedeljo je mesto Marienburg v Vzhodni Prusiji slavilo 700 letnico, odkar se je nemški križarski red ustanovil v tem ozemlju. Spomin na delovanje viteзов tega germanizatoričnega reda med poljskim narodom ni ravno najlepši. Tudi nepristranski zgodovinar bo moral priznati, da je poljski narod trpel nasilstva in da se ima Prusija temu ređu zahvaliti, da je v toliki meri ponemčila slovansko prebivalstvo, v kolikor ga ni pregnala. Na to slavnost je prispel predsednik Hindenburg sam v spremstvu članov vlade. Končno je to njihova stvar, da po svoje počastijo spomin na svoje zmagice, ki so bile naš poraz, tako govoriti, kakor so govorili, in to danes, se mi zdi nedovoljeno. Če slavnostni govornik zaključuje svoj panegirik o nemški kulturni kolonizaciji Pomerelje z besedami: »Naj nas današnja slavnost spominja davnih dni. Križarski red se je takrat boril proti pogan-skemu vzhodu, tudi danes ima ta dežela svojo mislo, da brani nemško kulturo pred sovražniki« in če Hindenburg izjavlja, »da ta dežela, katero je krivično mirovna pogodba odtrgala od nemške domovine, preživlja strahovito krizo, naj jo pa navdaja stari križarski duh in stara nevpogljivost v boju za svoj obstoj« in če zloglasni minister Treviranus tudi ob tej priliki ponavlja svoje grožnje proti Poljski, češ »vzhodna Prusija ni izgubljena postojanka, ampak vogelni kamen nemške veličine, ki se ne more zamisljati brez povratka sedaj podjarmljenih pokrajin«, potem smo upravičeni dvomiti nad dobro voljo Nemčije, da živi z nami na temeljih medsebojnega spoštovanja v miru in slogi.

Poljski narod preveč ljubi svojo svobodo in predobro pozna svoj kulturni apostolat, da bi se pustil speljati v avanturo. V zvezi s slovanskimi državami bo na severu Evrope varuh miru, simbol domovinske liubezni in bratjevala krščanskih vrednot.

N. J.—iv.

Kaj pravile?

Revija »Zena in doma« je že zelo razširjena med našim ženskim. Pa ne samo med ženskim. Najdeš jo tudi na mizah v čakalnicah in salonih. Tam lahko sega po njej malo in celiko oboje spola. Lepo in prav.

Samo tam zadaj prinaša vsaka številka članke pod čudnim naslovom: »Kaj mi je in kaj mi ni všeč pri možu?« Tak naslov! Zena, če si spoznala in domela svojega moža prav do dna, naj bo ta sreča oziroma bolečina prav samo tvoja! Čemu? To-lihko praznega in neresnega pisarjenja? Misterij družine pa »emancipirane« ženi vendar ne bo predmet zabave, v kar edinole služi ljudem ta članek.

»J. številka »Zena in doma« pa je prinesla pod omenjenim čudnim naslovom še bolj čudno »prašanje«:

»Ali naj se fantu vdam?«

Čudim se, da sploh biva dekleta, ki more to prašati, da so ljudje, ki ji odgovarjajo in da je uredništvo, ki kaj takega sprejme.

In kaj pravile vi k temu?

Zdi se mi, da ni dviga žene v mehkuženju, ampak v krepitvi njene volje in samozavesti. Čigava naloga je, da to delo opravi? Slovenskih ženskih revij! Zato:

Raje pol strani manj — pa listo kleno!

Oče kaznoval sina s smrtjo

Maribor, 16. junija.

Pri Jurgecovih v Lancovi vasi se je odigrala letošnji spomlad žalostna kmečka drama. Jurgečev sin Ivan je že dal časa skrajno surovo ravnal s svojimi starši, predvsem s svojo lastno materjo. 6. aprila t. l. se je zopet dejansko lotil svoje matere in jo pretepal tako zverinsko, da se je reva zgrudila pod udarci pesti lastnega sina. V tem trenutku je vstopil oče, hoče tedaj braniti mater pred sinom. Pobesneli in podivjani sin pa je tudi očeta napadel in ga udaril dvakrat po glavi, kar je uboega starca tako razvnelo, da ga je v trenutku razburjenosti in jeze zabodel z nožem, ki ga je slučajno imel v roki, sina v trebuh. Sin je kinalu po dejanju podlegel na posledicah izkrvavitve. Obtoženi oče se zagovarja, da nikakor ni imel namena svojega sina usmrtiti in ga je hotel le ukrotiti, ker je besnel in pretepal mater. Včeraj se je vršila proti očetu obravnava pred tukajšnjim sodiščem. Rajpravo je vodil ss. Zemljčič, dr. Kotnik in Kolšek prisodnika. Obtožbo je zastopal drž. pravnik Sever. Obtožence je bil oproščen.

Če je premalo vode

Novo mesto, 16. junija.

Pri Škocijanu nekje so sušili seno. Bilo je zaposlenih več delavcev, med njimi tudi France iz Telčice. Pa se je po končanem delu zahotelo njemu in gospodarjemvemu sinu hladne kopeli. Šla sta k bližnjemu potoku, v katerem je bilo pa premalo vode. Zato sta vodo enostavno zajela z vejami in blatom ter se pričela kopati. Njima je bilo to pač prijetno, manj prijetno pa je bilo mlinarju nekoliko nižje doli, ko se je naenkrat ustavilo edino kolo, ki ga je gnala mala vodica.

Ker ni vedel, zakaj je naenkrat zmanjkalo vode, je poslal svojo ženo pogledat ob strugi navzgor, kaj bi bilo temu vzrok. In kaj kmalu je žena zasledila ogrado, za katero sta se fanta kopala. Hitro je tekla povedat možu, ki je takoj primahal tja in ogorčen grozil obema kopalcem. Seveda ga ta dva nista čakala, ampak sta jo urno pobrisala odtod. Med begom pa se je France zaletel z desnim kolenom v ostro skalo, in se tako močno pobil, da so ga morali peljati v bolnišnico.

Nezgoda Mataslanovega Korlna

Iz stare patrone je delal kolesček za uro

Novo mesto, 16. junija.

Po Novem mestu in okolici dobro poznani Mataslanov Korln je moral pred kratkim v bolnišnico. Mali možiček, ki je že precej v letih, je na glasu, da popravlja ure. Sam pravi, da ima za to delo vse potrebne »verkejke«: klavir, kleščice in sveder. In s tem orodjem je že marsikatero uro »popravil«, nešteto pa jih je že »zatauškal«.

Pred kratkim je dobil zopet eno v popravilo. Mož jo je razdrl, si jo ogledal in končno dognal, da ji manjka eno kolesce. Ali kje ga dobiti? Dolgo je brskal po predalu, a primernega kolesca ni našel. Nazadnje je staknil neke staro patrone, ki je, kdo ve koliko časa že ležala notri. Ali je bila patrone polna ali prazna, možakar ni pogledal in si le mislil: ta bo dobra!

Hitro je vzel v roko klavir in pričel z njim udrihati po patroni, da bi odbil spodnji del. Tedaj pa je naenkrat močno počilo, se pokadilo in Korln je padel skoraj v omedlevalo.

Ko se je dobro zavedel, je videl, da ima vso levo roko kravano — trije prsti so bili razmesarjeni. Pok je privabil v hišo ljudi, ki so začeli Korlna obsipavati z vprašanji, čemu strelja in ljudi razburja. Korlnu se je to tako močno »frzmagalo«, da je zavil roko v krpo ter tekel naravnost v bolnišnico in prosil, da bi ga čimprej »scajtali«. Seveda ga je bolniška uprava sprejela v svojo oskrbo.

Kamnik

V četrtak 11. t. m. je prejele 40 dečkov privrkat sv. obhajilo. Ta lepi dan se je kar najlepše praznoval z lepo versko akademijo, ki je bila ob pol 3 pop. v Kamniškem domu. V nedeljo 14. t. m. pa bo prejele 36 deklic privrkat sv. obhajilo v farni cerkvi na Suti. Posebna sv. maša za prvoobhajanje bo ob pol 8 zjutraj, h kateri vabimo stariše prvoobhajancev in prijatelje mladine! Prvo sv. obhajilo bo letos zato v nedeljo, da je s tem dana prilika tudi delavskim krogom udeležiti se tega slavlja, ki tako močno vpliva tudi na stariše!

V četrtke popoldne ob štirih se je peljal skozi Kamnik knezoškof g. dr. Rožman, ki deli te dni po naši dekaniji zakrament sv. birme in vrši vizitacijo. Zvonovi so zvonili in privabili Kamničane na cesto — saj je prišel gospod knezoškof prvič v Kamnik ofiцино. V Kamniku se je mudil kakor četrt ure in sicer v nadžupni cerkvi in župnišču. Nato se je odpeljal gospod knezoškof v Stranje.

Vendar enkrat je dobil Kamnik drugo avtobusno zvezo z Ljubljano. Danes 13. t. m. je pričel voziti na progi Motnik—Kamnik—Ljubljana Peregrin Rode. In sicer vozi po sledečem voznom redu: ob 8 odhod iz Motnika, 7.45 iz Kamnika, iz Domžal ob 8.10, prihod v Ljubljano ob 8.40; odhaja pa iz Ljubljane ob 11.30, iz Domžal ob 12; prihod v Kamnik ob 12.25; prihod iz Motnik ob 14. Zvečer pa odpelje iz Ljubljane ob pol 6. Opoldan pa odpelje iz Kamnika v Ljubljano ob 12.30.

Dnevna kronika

Koledar

Četrtek, 18. junija: Efreim Širski, cerkveni učeni.

Osebnosti

— Imenovanje. Honor. univ. prof. dr. Böhm je imenovan za ministrskega odposlanca pri zaključnih izpitih na državni pomorski akademiji v Dubrovniku. Dr. Böhm odpotuje danes v Dubrovnik.

— Glavni ravnatelj Strojnih tovarn in livarn d. d. v Ljubljani je postal g. Juraš Stefan, ki je bil dolgo vrsto let ravnatelj Osijske tvornice železa in tovarne strojev in ki je dobro poznan v industrijskih krogih kot strokovnjak v metalurgiji.

— Iz vojaške službe. Imenovani so za vršila dolžnosti poveljnika broda »Galeb« kapetan korvete Baltazar Kovacek; za vršila dolžnosti poveljnika broda »Orel« kapetan korvete Vlatko Naglič; za vršila dolžnosti poveljnika torpiljarke »T 3« poročnik bojnega broda I. razr. Henrik Klinar; za vršila dolžnosti poveljnika broda »Sintica« poročnik bojnega broda I. razr. Oton Cermak; za poveljnika broda »Močni« poročnik bojnega broda I. razreda Božo Martinec; za vršila dolžnosti načelnika štaba poveljstva pomorskega zrakoplovstva in za vršila dolžnosti poveljnika broda »Zmaj« kapetan fregate Nikolaj Stajnfeld in za vršila dolžnosti poveljnika 3. hidroplanskega poveljstva kapetan korvete Nikša Nardeli.

— Izpit je napravil za čin aktivnega pehotnega podporočnika narednik Juro Vrcelj.

— Napredovala sta v čin poročnika fregate poročnik korvete Vladimir Kandare, števil 28. junija 1930 in v čin topniškega podporočnika narednik Franc Bežjak, števil 3. aprila 1931.

— Imenovan je za voj. atašea v Pragi topniški polkovnik za generalštabne posle Borivoj Josimovič.

Novi grobovi

† V sanatoriju v Trstu je dne 5. t. m. umrl ugleden idrijski mešan, trgovec in posestnik gospod Ludvik Goli v najlepši dobi, ni še dopolnil 40 let. Pogreb se je vršil v Idriji dne 8. t. m. Udeležilo se ga je ogromno število meščanov in njegovih trgovskih prijateljev iz bližnje in daljne okolice. Impozanten žalni sprevod je bil najboljši dokaz, v kakšni časti in priljubljenosti so pokojnika imeli meščani ter njegovi trgovski prijatelji iz mesta samega, iz okolice, Gorice, Trsta itd. Nemila smrt ga je dohitela v njegovi najlepši dobi, sredi njegovega najintenzivnejšega dela, ter ga ugrabila neotlašljivi soprog, materi in trojici mladoletnih otrok.

Ostale vesti

— Pevski tečaj za organiste in pevovodje. Pevska zveza bo tudi letos priredila pevski tečaj za organiste in pevovodje. Vršil se bo v Ljubljani najbrže v drugi polovici julija. Dnevi se niso določili, ker se niso urejene okoliščine, po katerih se bo ravnal čas tečaja. Trajal bo 3—4 dni. Stroški bodo znašali za celodnevno preskrbo (stanovanje in vsa hrana) 10 Din dnevno za pevovodje onih članstvenih zborov, ki so ali bodo do tedaj poravnali članarino (letno 25 Din), za pevov. neveljanih zborov in onih, ki članarino do tečaja ne bodo poravnali, pa bo celodnevna preskrba znašala 20 Din. Namen tečaja: kar največ mogoče praktično pevovodstvo. Zato bodo posamezni udeleženci tudi sami učili v primernih skupinah posamezne pesmi. Ob koncu tečaja bo koncert novoustanovljenega zbora, pri katerem bodo vodili razni pevovodje-učitelji vsak nekaj pesmi. Seznam pesmi bomo sporočili vsem prijavljenim takoj, ko se pripravi. Priprave na Pev. zvezo, Komenskega 12, do konca junija. Ne odlašajte! Zglasite se čimprej in sporočite po dopisnici: 1. točen naslov, 2. kateri glas poje, 3. kateri zbor vodite, 4. ali želite skupno stanovanje in hrano, ali samo eno, ali drugo, ali si poskrbite vse sami. — Odbor.

— Živčno in duševno bolnim povzroči zelo mila, naravna »Franz-Josef«-grenčica dobro prebavo, čisto glavo in mirno spanje. Po izkušnjah slovitih zdravnikov za živčne bolezni je najtopleje priporočati rabo »Franz-Josef«-vode tudi pri težkih obolenjih možganov in hrbtne možga. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Maturantinja goriškega učiteljskega iz 1. 1906. Petindvajset let je minulo, odkar smo zapustile šolske klopi. Ker se vrši letos skupščina UJU v Ljubljani 3. in 4. julija, predlagam, da se sestane 4. julija ob 4 popoldne na vrtu restavracije »Zvezda« v Ljubljani. Oglasite se vse, ki se mislite udeležiti sestanka. — Mervil Dora, Ptuj — Volkmerjeva 5.

— Umetniške razglednice. Prav gotovo je, da ima razglednica na svoj način tudi svojo vlogo v kulturi naroda. Pri nas so dosedaj razglednici posvečali premalo pozornosti. Tako dobis na trgu ves mogoče, največ importirani kič, le dobre in lepe umetniške razglednice ne dobis. Pozdraviti je zato delo, ki ga je pričela založba »Sejalec«. Pričela je namreč izdajati razglednice z barvnimi reprodukcijami najboljših slovenskih umetnin. V prvi seriji je izdala tri Groharjeve in tri Jamove razglednice. Pred nami pa je sedaj druga serija šestih razglednic z dobrimi barvnimi reprodukcijami Jakopičeve »Družine« in »Spominov«, Jamovih slik »Pogled na ljubljanski grad« in »Jesenskega jutra« ter Groharjevih »V Grojti« in »Jeseni«. Založba pa pripravlja še nadaljnje serije razglednic, ki bodo neke pregled vse slovenske likovne umetnosti. Občinstvu, ki ima okus in zmisel za lepoto, razglednice prav toplo priporočamo.

— Razstava naših likovnih umetnikov na ljubljanskem velesejmu, paviljon »K«, je odprta samo še danes med 10—18. Oglejte si razstavo in se odločite za nakup katere izmed zastavljenih umetnin. Od kulturnega človeka, ki so mu sredstva dana, pač smemo pričakovati, da ne bo »okinčal« svoje doma z ničrednimi reprodukcijami, marveč — če že ne z dražimi olji, pa vsaj z originalnimi grafikami in akvareli. Nakup umetnine, ki nosi vse znake kvalitete, pomenja dragoceno in plodono investicijo, ki v tem pogledu daleč prekaša kapital, naložen v perziranje. Poleg lastne koristi pa ima kupec še zavest, da je podprl naše umetnike, ki se žal morajo boriti s skrito in zatajevano, a zato tem krutejšo bedo.

— Učiteljske in javnosti sporočamo, da se cerkijanska šolska proslava in razstava vrši za šolo in učiteljsko v četrtak 25. junija 1931 ob priliki skupnega zborovanja kranjskega in kamniškega učiteljskega društva. Javna šolska proslava (razvitje prapora, razstava) se pa vrši na Vidovo nedeljo 28. junija 1931 od 9 do 11 dopoldne, po-

polodne pa po odkritju spominskih plošč Davorinu Jenku in Ignacu Borštniku s šolsko prireditvijo v Druženem domu. Vsi, kateri reflektirajo na vožnjo (avto) in obed, naj se takoj priprave z navedbo dneva udeležbe, da moremo preskrbeti potrebno. — Šolski upravitelj v Cerkljah: Josip Lapajne.

— O zboljanju prometnih zvez med Ljubljano in Sušakom se je govorilo na obnem zboru Zveze za tujski promet, le škoda, da ni povedano, v kakem smislu. Zato opozarjamo posebno na potniški vlak št. 9213, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.25 zjutraj, pride v Karlovec 12.53 opoldne in sedaj je treba tu čakati na zvezo proti Sušaku do 14.00, torej eno celo uro in 16 minut, in če gre sedaj srečno naprej, pridemo ob 8.10 zvečer na Sušak, t. j. po skoraj 13 urah na svoj cilj.

— Razpisana cestarska služba. AA. Kraljevska banska uprava razpisuje v območju cestnega odbora v Brezicah službeno mesto banovskega cestarja in sicer za cestne proge na sledečih banovinskih cestah: 1. Brežice—Bizeljsko od km 0.00 do km 1.469; 2. Brežice—Sp. Pohanca—Zdole od km 0.00 do km 1.680; 3. Brezina—Dečna sela—Sromlje od km 0.00 do km 0.120. Lastnooročno pisane in s kolkom za 5 Din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogi, ki vložiti najkasneje do 30. t. m. pri okr. cestnem odboru v Brezicah.

— Triglavski dom na Kredari. Slovensko planinsko društvo naznanja, da bo Triglavski dom na Kredari 21. t. m. odprl, popolnoma oskrbovan pa bo od 28. t. m. dalje. Vrh Triglava je že dostopen, na kar turiste opozarjamo.

— Smučarska kočja »Draga«. Smučarski klub »Begunje« na Gorenjskem, ki obstoja šele 2 leti, je zgradil v vnožju Begunjske v romantični dolini Draga deloma zidano deloma leseno lično kočjo. Stoji ob cesti na Begunjsko, ki jo v zadnjem času morejo uporabljati tudi avtomobili. Koča ima lep razgled na naše vrhove in na znano razvalino »Kamen«. Koča bo nudila posetnikom vsak čas okrepljena in prenočišča za turiste, ki obiskujejo na planinski flori oblagodarjeno Begunjsko. Klub se trudi z vso naglico, da bo kočja še ta mesec popolnoma opremljena in slovesno odprta 5. julija 1931. Zal, da smo vsled raznih zaprek zamudili čas modrega svišča, dišečega volčina in avriklija. Prihodnje leto bo mogoče poleg kočje obudovati vsa naša raznovrstna planinska flora. Program otvoritve bo pravočasno razglašeno. SK Begunje se nada obilne udeležbe posebno iz smučarskih vrst.

— Prisilna dražba. V soboto, dne 20. t. m. ob 14 se bo v garaži »Jugavto« Ljubljana, Dunajska cesta 36 prodal 1 štirisedežen zaprt osebni avto znamke Ford, tipe 1930, skoro nov v najboljšem stanju.

— V prilogi »Službenih novic« kraljevine Jugoslavije št. 132 od 15. t. m. je objavljen »Zakon o konvenciji o postopanju z vojaškimi ujetniki« od 25. julija 1929. leta.

Maribor

□ Novo sv. mašo bo pel dne 12. julija v baziliki Matere milosti novomašnik-franciškan čg. Farič P. Kasijan iz Zerkove pri Hočah.

□ Mestni župan dr. Juvan se je te dni vrnil z dopusta. V ponedeljek, dne 22. t. m. bo prevzel svoje županske posle.

□ Za prvenstvo LNP-a. V nedeljo se spoprimita v Celju v semifinalni tekmi Mariborci in Atletiki iz Celja. Drugo nedeljo za tem pa v revanšni tekmi v Mariboru.

□ Zaključek gledališke glashbene sezone. V soboto 20. t. m. se zaključijo letošnja glashbena sezona s Kienzlovo opero »Evangelinjka«, ki se vprizori četrtič in sledinji. Opozarja se na to poslednjo predstavo, ki bo za abonma B ter za one abonente reda C, ki so prejeli izkaznice za predstavi v abonmaju B.

□ Na unijonski verandi se še vedno boré. V torek zvečer sta se kot prvi par zgrabila Krajčević iz Zagreba in Saksonec Fric Frank. Že v četrti minuti je podlegel Krajčević Saksoncu Franku. Sicer žilavi Roman Pecarscu omaguje. V 24. minuti ga premagal Sedmogračan Contoš. Med Zamorcem Tom Saverjem in Madžarom Bognerjem pa je bila borba neodločena. — V sredo zvečer pa so se poskusili Tom Sayer — Contoš, odločilno Bogner — Pecarscu in v revanžno odločilni borbi sta se potipala Frank in Oršovky. Nerazumljivo je, da nastopajo nekateri rokoborci v odločilni borbi večer za večerom, dočim so drugi deležni tu pa tam več dnevnega počitka. Tudi javnost zanimajo take stvari.

□ Smrtna kosa. V Linhartovi ulici 15 je umrl v starosti 39 let Leopold Mulec, zvaniknik drž. železnice. Pogreb bo danes ob pol 17 iz mestne mrtvašnice na magdalensko pokopališče. — V splošni bolnišnici je umrl Jurij Spreič, poštni uradnik v pok., star 71 let. Pokopljejo ga danes ob 17 na magdalenskem pokopališču. Svetila jim večna luč! Preostalim naše globoko sožalje.

□ Na vrsti so viničarje. V noči na sredo so obiskali viničarji posestnika Pötzelna v Koških neznani temni elementi in pobrali, kar jim je prišlo pod roke. Tako je zginito z njimi več obleke, različnega orodja in jestvin. Storišcem pa na sledu.

□ Mož alkohola in skopnelih 700 dinarjev. Posestnik Anton M. jo je zavil v neko gostilno, kjer se ga je pošteno natreskal. Čutil je, da ga ima zadosti ter krenil proti neki temni ulici, kjer ga je premagalo, da je zaspal. Ko pa se je prebudil, je opazil, da mu je iz listnice skopnelo 700 dinarjev. Sumi neko žensko, ki se je sukalo okoli njega.

□ Zaradi zakonitnega pisaštva. Bivši odvetniški uradnik B. K. v Račah pri Mariboru si je ustvaril v svojem okolišču še dokaj dobro eksitenco. Delal je ljudem razne pogodbe, pisma in druge listine in prejel za to plačila. Njegove kariere pa je bilo kmalu konec. Nekdo ga je ovidil. Zagovarjati se je moral pred okrajnim sodiščem zaradi zakonitnega pisaštva, kar je po novem zakonu o odvetnikih strogo kaznjivo. Obsojen je bil na 1000 Din globe, v slučaju neiztirljivosti pa na 17 dni zapor.

□ Pomladek Rdečega križa 3. deske osnovne šole na Ruški cesti bo izvajal s svojim mladinskim zborom v šolskih prostorih v soboto, dne 20. t. m. ob 18 spevoigro »Štirje letni časi« od Petza, s spremljevanjem klavirja in harmonija. Ljubitelji mladinskega petja pridite! Vstopnine ni.

□ Katoliška mladina. Obhajilo v nedeljo na dan sv. Alojzija svoj glavni praznik. Zjutraj ob 8 slovesna sv. maša s petjem in godbo. Po maši sestanek. Popoldne ob 17 gledališka predstava »Matic«.

□ Društvo za zidanje, kinanje in vzdrževanje frančiškanske cerkve je zbralo na svojem nedavnem obnem zboru izredno veliko udeležencev.

terpentinovo milo
idealno in hitro očisti Vaše perilo!

— V prilogi »Službenih novic« št. 133 od 16. junija t. l. je objavljen »Gradbeni zakon«.

— Ker v Račah utopljenega Alojzija Zidarja še ni nihče našel, prosimo, da oni, ki ga najde, sporoči proti nagradi Janezu Zidarju, Bistrica, pošta St. Rupert na Dolenjskem.

— Ribarstvo zakupnega ribarskega okraja 21 Cerklje, obsega Reko od izvira do Jancevega mlinca v Gradu, Vševo od izvira do Vasice in Pšalo od izvira do vasi Smartno, se bo oddalo na javni dražbi v zakup pri okr. načelnstvu v Kranju dne 13. julija 1931 ob 9 dopoldne za dobo 10 let, to je od 1. avgusta 1931 do 31. julija 1941. Zakupni in dražbeni pogoji so med uradnimi urami na vpogled pri okr. načelnstvu v Kranju.

— Nesreče zaradi črešenj. Martinčič Jakob, pos. sin iz Hrvaškega broda pri Raki, je zlezal na črešnje, da bi jo obral. Odomnila pa se je pod njim veja in fantek je padel na tla ter si zlomil nogo. — V Bajnovski graščini pri Novem mestu je zlezal oskrbnikov sinček Srečko Kovac na neko jablo. Fantu je pri plezanju spodrsnilo, da je padel na tla in si zlomil desno nogo nad kolenom. — Pred tremi dnevi je v Stopnem pri Skocijanu obral črešnje kočarjev sin Polde Jeruc. Pa je padel z drevesa ter si pri padcu zlomil desno roko v podlakti. — Konj je udaril posestnikovega sina Mihaela Gregorčiča iz Dolenje vasi pri Smarjeti, ko ga je naprezal v voz, da bi šel na travnik po seno. Treščil ga je s kopitom po glavi in mu prizadelo na čelu manjšo rano.

— Moški zborom! Manjka Vam lahkih, pevnih melodijoznih pesmi. Pojte dve novi Prelovčevi pesmi »O, da je roža moje srce« (moški zbor z baritonskim solom) in »Le enkrat šel« (moški zbor). Obe pesmi ste izšli v glasbeni založbi pevskega društva Ljubljanski Zvon. Cena vsaki pesmi, prvi kupljeni partituri 5 Din, nadaljnjim pa 1 Din 50 par. — Naročite po dopisnici na naslov pevskega društva »Ljubljanski Zvon«.

Celje

□ Gasilno in reševalno društvo v Celju prosi, da se vpošljejo vsi računi glede kakršnihkoli davkov ali drugih stroškov, nastalih v zvezi s proslavo 60 letnice zadnji čas do 25. t. m. Glede vseh računov, ki se ne bi prezentirali v likvidacijo do 25. t. m., bo smatralo društvo, da so jih upravičeni upniki vpisali društvu v dobro ter se že vnaprej zahvaljuje vsem tem dobrotnikom za njihovo naklonjenost.

□ Pevci pevskega zbora KPD pozor! Danes je zadnja vaja za nedeljski izlet v Zgornjo Ponikvo. Obnem tudi razgovor glede nekaterih podrobnosti, zato pridite vsi, ki se mislite udeležiti izleta.

□ Sola Glashbene Matice v Celju zaključijo svoje šolsko leto na Vidov dan, 28. t. m. Ob prišli šolskih nastopov učencev in učenek je dobila javnost lahko pregled o smotrenem in uspešnem delovanju šole, s tem da so bile prikazane posamezne stopnje od prvega razreda do višje stopnje instrumentalne in tudi pevske šole. Mesečna ukovina se ravna po razredu, v katerem je kak gojence. Najnižja kolnina daje tudi revnejšim priliko, da uživajo temeljit glasbeni pouk. Prvo vpisovanje v šolo Glashbene Matice za šolsko leto 1931-32, se bo vršilo že v tem mesecu, in sicer od sobote 20. junija naprej do srede 1. julija, vsakokrat predpolne in ravnateljovi pisarni.

□ Poškodbe. 17 letni ključavničarski vajenec Šušteršič se je zatekel na zdravljenje v javno bolnišnico, ker so mu pri delu v delavnici padle neke velike škarje na desno roko ter mu jo nevarno ranile. — Leti dan, t. j. v sredo je cirkularka v Sodinovi žagi tamkaj zaposlenemu delavcu Gabru Ivanu iz Škofje vasi odrezala prvi člen na levem palcu. Zdravi se v celjski bolnišnici.

□ Redna javna seja občinskega odbora mesta Celja se bo vršila v petek 26. t. m.

□ Vokalno instrumentalni koncert Celjskega pevskega društva v proslavo 80 letnice p. Hugolina Sattnerja in v spomin 60 letnice smrti Antona Foersterja bo v soboto, 20. t. m. ob pol 9 zvečer in v nedeljo 21. t. m. ob 5 popoldne v veliki dvorani Celjskega doma.

— Izlet Celjanov na Brezje-Bled. Kakor je že poročal nedeljski »Slovenec«, je vozil posebni vlak v soboto 70 izletnikov iz Celja na Brezje-Bled. Izlet je v sakem oziru dobro uspel. Pridige in po- božnosti na Brezjah, bengalinci ogenj, petje »Ojke« med sv. mašo, vzorno obnašanje Mrkonjičevega skavtskega stega, postrežba s hladnim malinovcem — iztočili smo ga do 1000 l —, lepota Vintgarja in Bleda je izletnike tako navdušila, da so vsi sklenili, da bodo prihodnje leto na enak način potovali na Trsat in Krk. Bog daj, da bi se pridigarjeve besede vresničile, da bi zapuščeno Gaberje dobilo svojega delavskega duhovnika, ki bi na enak način kakor g. vikar Zuhar v Hrastniku, skrbel za puščeno mladino in delavce trpinice iz Gaberja in jih vodil k Bogu.

Dve leti v Ameriki

Slikar Božidar Jakac v razgovoru z našim dopisnikom

Novo mesto, 15.

Novomeščana, akademičnega slikarja g. Božidarja Jakca, ki se je vrnil iz Amerike, je obiskal Vaš poročevalec, in ga prosil za razgovor.

Predno je stopil na ameriška tla, je imel čast spoznati ameriškega »Birokracija« na proslulem Ellis Islandu, nato je šel osvobojen hodil po Broadwayu. V New Yorku je bil pod globokim utisom dinamičnega New Yorka. Mnogo je srečal Slovencev in sicer v krajih kjer bi jih ne bil pričakoval. Sam pa se prve čase skoraj ni upal na cesto, vsled svojevrstnega ogromnega ameriškega prometa. Pa se je kmalu privadil vsemu in ob povratku v domovino se je že počutil v tem velikanskem mestu čisto domačega.

Prvič je poslušal govoreče film v gledališču »Paramount«, kjer je v velikanskem piramidno podobnem nebotičniku prostora za 10.000 ljudi. — Nebotičniki, o katerih mi v naši domovini le sanjamo, napravijo na človeka močnega vtis. — Življenje na podzemskih železnikih je jako živahno, da skoro divje. Vse drvi in hiti. —

Iz New Yorka je po treh dneh odšel v Cleveland, kjer je 40.000 Slovencev in kjer ga je sprejel odbor »Jugoslovanskega-American kluba«, ter mu pripravil tak sprejem, da je bil v resnici gjenj. Peljali so ga v najboljši clevelandski hotel, kjer so ga posetili reporterji največjih clevelandskih listov. Ob 10 dopoldne so ga reporterji »napadli«, a ob 2 popoldne so že prinesli časopisi poročilo o njem s sliko. — V nadalje je bil gost vseh uglednih slovenskih družin. Notar mr. Rogelj ga je prevajal okoli in mu razkazoval mesto in slovenske naselbine. — V Clevelandu je veliko Slovencev, ki so vsi izraziti in zavedni Slovenci, ter imajo tudi svojo slovensko šolo. Omenil je, da je nesmiselno mišljenje o lahkem zaslužku naših ljudi, in smešno mišljenje o dolarjih, »ki višijo po drevesu«. To je treba enkrat za vselej pozabiti. — Naši ljudje so najbolj organizirani in pomagajo v stiski drug drugemu. Skoro ni dobili Slovencev, da bi prosjčili. Za vglad je navedel Slovence-slepca, ki je s tem, da ne vidi dovolj, velik revež in res za delo nezmogljiv na vkljub temu mesto da bi prosjčil, po cel dan prodaja razne časopise, da se more preživljati. Precej jasnejši bi bil našim ljudem v domovini položaj naših ameriških bratov, ako bi sem in tja vzeli v roke tudi kak ameriški časopis in zasledovali žalostna poročila o težki krizi, ki tlači danes Ameriko in pa o življenju Slovencev in njih delu v Ameriki.

Z opernim pevcom Banovcem sta si skupno zamislila organizacijo takozvanega Zornanovega kluba, ki bi imel namen informirati slovensko javnost o življenju naših izseljencev in držati živ kontakt z njimi, zlasti pa še, da se skuša naše ljudi, ki živijo v Ameriki, spodobno sprejeti, ko pridejo zopet v stari kraj, da spoznajo to, česar prej ko so živeli v stari domovini niso spoznali, da bodo spoznali naše kulturno delo. Od naših bratov onkraj morja pa se moramo učiti delavnosti in podjetnosti.

Omembe in upoštevanja vredna je pri ameriških Slovincih njihova kolosalna energija, s katero so ohranili svojo individualnost in zgradili toliko domov. Kdor ve, kaj je tujina, bo vedel še

bolj ceniti njihov nepojmljiv trud. V splošnem so Slovenci povsod zlasti na zapadu ob Pacificu dobri. Slovenci so ohranili v sebi še prav pristno domačo slovensko gostoljubnost. Ko se je g. Jakac mudil v slovenski naselbini Kranj, so ga prebivalci sprejeli pristrčno kot svojega brata. V San Franciscu imajo v takozvanih »Zlatih vratih« Slovenci, ki so po večini Belokranjci, takojenovan »Slovenski hrib«, kjer kraljujejo visoko nad enim najlepših ameriških mest. Hrib je skalovit in zato so si ga izbrali za bivališče, ker pač vedo, da jim potres ne more toliko škodovati. Dočim je pred leti potres zelo poškodoval ostalo mesto, je slovenska naselbina ostala popolnoma nepoškodovana. V tej naselbini župnikuje slovenski župnik Turk iz Verduna pri Stopičah pri Novem mestu. V bližini San Franciscu je tudi velika dalmatinska naselbina. Sestdeset milj južno od San Franciscu v Watsoville je naš mladi slikar zasledil prav pristen dalmatinski hotel, ki nosi velik svetloben napis na strehi: »Hotel Rešetar«. Na svojem nadaljnjem potovanju je obiskal Slovence v Los Angelesu in Hoolywoodu ter v bližini Fontane, kjer imajo obširne koseje in oranžne farme. Vedno več Slovencev se naseljuje pod večno jasnim nebom Kalifornije. Sploh so Slovenci raztreseni po vseh Združenih državah, le žal, da ni mogel vseh obiskati.

Velik uspeh je dosegel s tem, da je dobil stik z ameriško slovensko mladino, nad katero so starejši že obupali in jo pridobili za duševno tvorbo Slovencev. Merodajni činitelji bodo ta njegov uspeh gotovo forsirali dalje in skrbeli, da stvar ne bo zaupala, ker ura je poslednja. Naši stari izseljenci živijo z mladino precej ločeno. Obdržali so vse svoje stare tradicijske navade (ki jih pri nas nadomestujejo z jazzom) kakor narodno pesem, narodne ples, govorico itd. Mladina je že več ali manj amerikanizirana, ter govori večinoma angleško, vendar pa še ne more zatajiti svojega srca, ki je še vedno slovensko — karakter, ki se z novo zemljo nikoli ne bo popolnoma zli. Zato je važno, zelo važno kakšne zveze bomo dobili s to mladino. Vodilni možje so spoznali, da se je treba zainteresirati za to mladino, ki je zrastle takorekč brez noč in je voljna sprejeti njih navodila.

G. Božidar Jakac je šel na potovanje v Ameriko kot slikar, toda postavilo se mu na pot tudi naloge kakršnih ni pričakoval in ki zahtevajo mnogo časa in žrtve. Ameriški Slovenci smatrajo vsakogar, ki pride k njim, za reprezentanta in od njega pričakujejo marsikaj, česar on ne reprezentira. To naj bi se vsi oni, ki pridejo tja, zapomnili, upoštevali in bili na to pripravljeni. Zetli bi bilo tudi, da bi bile naše tursko-prometne organizacije, v Ameriki bolj aktivne, da bi se ne slišalo tam le o drugih državah, o naši pa se na žalost ne dobi zadosti informacij.

Naš mladi umetnik in na svojih potovanjih po Ameriki prepotoval večino vseh od Atlantika pa do Pacifica — saj je bila ena sama tura dolga 10.000 km, da ne štejemo drugih, ki so bile vse po precej stotin kilometrov dolge. Prehodil, preslikal in prefilmal je cel Yellowstone-National-Park, videl vse mogoče stvari, vozil se skozi gore, gozdove, bil skoro na vrhovi Alaske, v rožnatem Oregonu, vozil se čez planine severne Kalifornije do San Franciscu, od tam na čudovit polotok Monterey ob pacifičnem oceanu, ter šel nato v Los Angeles po morju, kjer je ostal tri mesece. Tu se je imel priliko spoznati s celo vrsto filmskih umetnikov in zvezd, kakor z William Haines, Fannie Brice, Dolores Del-Rio, Warner Baxter in drugimi. Srečal je tudi slovensko filmsko igralko Založano in Mildred Prašnikarjevo, dalje slovenskega Meksikanca Joe J. Lista ki živi sedaj v Hollywoodu, kjer se udeležuje kot prvovrstni filmski fotograf. G. Jakac je imel tu dobre stike in je takoj dobil upogled v filmske studije in potek dela. Tu je tudi slikal newyorškega multimilionarja Vanamalcera. Od tu je tudi šel v Arizono, kjer se je ustavil v najbolj grandiozni pokrajini kar jih je kdaj videl, Grand Canyonu. Tu je v puščavi velikolično slikal in obhodil vse puščavske komplekse. Vozil se je z brzovlaki pacifičnih železnice, o katerih pravi, da so za naše oko in naš okus kaj čudne zveri. Stroji teh železnice imajo signalne zvonce s katerimi zvonijo v slučaju nesreče (za zadnjo uro je zvonec že preskrbljen), v diru pa pošastno tulijo strojeve sirene. Zelo mu je žal, da se ni mogel ustaviti v New-Mexico in Colorado, da bi ondi slikal tamošnje Indijance in njih naselbine. Ta narod je zelo miroljuben in pošten in bi se pri njih marsikdo naučil marsikaj.

Mudil se je še v Chicago, Pittsburghu in v vseh bližnjih krajih Clevelanda, zlasti Loraine, kjer je veliko Slovencev zaposlenih v tamošnjih jeklenih tovarnah. — New-Yorku in Washingtonu D.C. glavnem mestu Združenih držav (tri mesece), kjer je v družbi inteligentnega Slovenca Antona Družine

prodrli do najvišjih ameriških krogov. Ta mož predstavlja v angleščini Cankarjevo: »Mati«. V Clevelandu je imel naš Jakac eno samostojno razstavo v slovenskem Narodnem domu, ki je zelo dobro uspela. Pomagali so mu pri tem večinoma vsi tamošnji Slovenci, med njimi tudi naš operni pevec Banovec, ki je za ugled Slovenstva in Jugoslovanstva v Ameriki tudi veliko storil in Novomeščanka operna pevka gđe. Ropasova, ki sta se istočasno mudila v Ameriki. Skupno so potem tudi potovali nazaj v domovino. Nadalje je imel še razstave v privatni Galeriji v Clevelandu, enkrat v Los Angelesu in predno je odšel je razstavil še v »Museum of Art«, kjer so ga sprejeli kot pristnega Clevelandčana v svoj umetniški krog. Navezal je stike z neštevilnimi prominentnimi Američani in upa, da to ne bo ostalo brez koristi tudi za našo »deželico«.

O splošnem današnjem položaju Amerike pa je izjavil, da je sedanjí položaj zelo težak. Življenje je trdo, brezposelnih cele trume, da stoje v dolgih žalostnih vrstah in čakajo na brezplačno hrano. Marsikdo bi že zdavnaj prišel v svojo staro domovino, če bi ne bilo toliko vode vmes. Seveda so se morali privaditi in si ustvariti svojo eksistenco. »Amerika — pravi — danes ni več tista Amerika kakor je bila nekoč, in zato ne svetujem nikomur, da bi šel sedaj dokler se razmere ne zboljšajo tja, kjer ga čaka le težko razočaranje«.

Potovanje v domovino nazaj je bilo zelo prijetno. Slučaj je nanesel, da se je peljal domov z isto ladjo kot v Ameriko z Cosulichovo »Vulkanijo«. Na kostumni zabavi na ladji je dobil on in gđe. Perdanova, ki je bila v slovenski narodni noši, prvo oceno. Ustavili so se na potu na več krajih tako na Arizonih, Gibraltarju, Baleari, Canes, Napoli in Biari in končno prispeli srečno v Trst, odkoder se je nemudoma podal proti domu in prišel tja zdrav in čil kakor je pred dvema letoma odšel. Vseh slik je napravil nad šest sto, od katerih jih je skoro polovico ostalo v Ameriki, drugo polovico — krasne eksemplarje — pa je pripeljal s seboj, katere bo v jeseni razstavil v Ljubljani.

H koncu intervjuja je g. Jakac rekel: »Dolga je bila pot in doba dveh let. Mnogo veselih in tudi trpkih spominov in bogatih izkušenj sem prinesel s seboj iz tega srečanja s popolnoma drugim svetom kot je naš. O tem upam, da se mi bo posrečilo ob času napisati kaj več, če ravno je naloga zelo težavna, ker dveletno bivanje je vseeno še prekratka doba, da bi človek objel vse, kar Amerika vsebuje. Najbolj vesel pa sem spoznanja naše zemlje, ki me je tako prepojila s svojo intimno lepoto, da je vse le ena sama pesem in da mi je skoro težko zbrati misli o duševno daljni zemlji — Ameriki.«

Zalog

Neurje z viharjem in točo tudi našim vsem ni prizaneslo. Prizadete so tudi vasi Kašelj, Zalog ter Zadobrova. Po nekaterih delih je toča debela kot lešniki precej stolkla njivske pridelke: žito, ki že zori, krompir in fižol. Kmet, ki že itak ne more pošteno vnovčiti poljskih pridelkov, ne bo imel niti za svoje preživljanje. Pomoč je vsekakor potrebna.

Vendar se bodo usmili kužnega znamenja ob cesti pri kolodvoru ter ga popravili in na prvotno mesto postavili. Za popravilo se je pri merodajnih posebno zavzel g. Požar Ciril na občinski seji.

Zaloško učiteljstvo je prejelo za svoje vzorno prosvetno in vzgojno delo laskavo pohvalo od višje šolske oblasti. Čujemo, da se nameravajo anketa o razširjenju zaloške šole ne bo vršila, ker je vprašanje razčišeno in odobreno, kvečjemu bi se zadeva samo zavlekla.

Prva skupina Založanov je že odslužila cestni kuluk. Druga pride jeseni na vrsto. Neko tuk. železničarsko društvo se je obrnilo na občino s prošnjo, da mu preskrbi in najame prostor za kopanje ob Ljubljani. Čujemo, da se občina v tamen pogaja z lastniki v poštev prihajajočih parcel glede najemnine za poletne mesece. Na vsak način bo občina morala že v prihodnjih letih misliti tudi na to novodobno potrebo. Mnenja pa smo, da ne gre tu za lokalno zadevo enega društva ali vasi. Razgovori naj bodo o modernem, vsem higijenskim predpisom in morali odgovarjajočem kopališču za vse.

Na kamenite stebre nekdanjega mostu čez Savo ali kaj, so naleteli delavci pri kopanju in odvažanju savskega šodra na bregu Save. Kamenite težke kvadre porabljajo pri betoniranju novih stavb. Domačini sicer ne pomnijo, da bi bil na tem mestu kdaj kak most.

Ljubljana

Članom in članicam Krekove družine Sv. Peter Ljubljana se naznanja, da vsled širše seje šentpeterskega prosvetnega društva redni sestanek naše družine v četrtek, dne 18. t. m. zvečer izostane. Redni sestanek, ob navadni uri se vrši v ponedeljek dne 22. t. m. zvečer s zelo poučnim predavanjem, katerega naj se vsi člani in članice polnoštevilno udeležijo. — Predsednik.

Slovanska manifestacija. V ponedeljek, dne 22. t. m. bomo imeli v Ljubljani pravo slovensko manifestacijo. Ta dan bo namreč koncertiral v Filharmonični dvorani poljski pevski zbor Echo iz Krakovega. Zelo redko prihajajo k nam gostje iz Poljske, posebno iz glasbenih krogov. V poslednjem času so se medsebojne zveze precej močno navezale. Jugoslovani so bili pred kratkim na Poljskem sijajno sprejeti, v ponedeljek pa bomo sprejeli v naši sredi Poljske. Kakor smo že zabeležili, je Echo eden najboljših poljskih pevskih zborov mednarodnega slovesa, ki zasluži vse naše zanimanje. Zato opozarjamo naše občinstvo na ta koncert in smo prepričani, da bo dvorana Filharmonične družbe ta večer polna. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah v Matični knjižarni.

Ljubljanske in okoliške pevce prosimo, da se v obilnem številu udeležijo koncerta poljskega zbora »Echo« iz Krakovega, ki se vrši v ponedeljek, 22. junija ob 20 v Filharmonični dvorani. — Zainteresirajmo za ta koncert znamenitega zbora tudi svoje znanke in ljubitelje petja, da z razprodano dvorano pokažemo pozornost bratskim poljskim pevcom. Prihod gostov sporočimo naknadno. — Vsa pevska društva vabimo nadalje, da se udeležijo z vsem zborom ali vsaj po zastopstvu proslave odkritja spominke plošče Davorinu Jenku, ki se bo vršila na Vidov dan ob pol 15. v Cerkljah pri Kranju. O prihodu in eventualnem sodelovanju naj društva obvestijo pravočasno — upravo Hubadove župe JPS.

»Probuđa«, javna risarska šola (nedeljski tečaj) je 14. t. m. zaključila svoje šolsko leto. Poučevalo se je poljubno, po sposobnostih in željah učencev. Nekateri so se vadili v ornamentiki, drugi v prostoročnem risanju, tretji s slikanjem v olju, par se jih je bavilo celo s težjim tehniškim akvarelnim slikanjem. Uspehi so bili zelo razveseljivi, za kar gre zahvala vodji tečaja, gosp. prof. in kiparju Antonu Severju, ki poleg svoje zelo dobre metode in individualnega poučevanja ni štedil truda in požitvalnosti za ljube učence, ki so svojemu dobremu učitelju pač lahko hvaležni.

Zgradbe palače Dunav in Viktoriji na Aleksandrovi cesti se bližajo k dograditvi. Vsi sosedje že prav željno pričakujejo trenutka, ko obodo utihnejo strašne motorne raglje, katere ne povzročajo le neprestanega silnega ropota ampak se vse sosednje stavbe-hiše vedno občutljivo pretresajo. Pročelje Viktorije kaže, da bo prav čedno, nasprotno pa bo Dunav prav modern — dolgočasen — kakor se zdaj vidi.

Počitniška kolonija krajevnega odbora Rdečega križa v Ljubljani bo letos v Polhovem gradu. Priprave so končane. V prihodnjih dneh dobe v kolonijo sprejeti nakaznice, v katerih bo tudi označen čas odhoda. Krajevni šolski odbor v Polhovem gradu nam je dal na razpolago šolske prostore za meseca julij in avgust, tamkajšnji krajevni odbor Rdečega križa nam je pa z vso ljubljensko pomočjo pri pripravah. Obema korporacijama se najiskrenejše zahvaljujemo. Kakor vsu kaže, se obeta našim kolonistom med prijaznim polhograjskim prebivalstvom prav udobno in prijetno letovanje.

Umrli v Ljubljani. V času od 6. do 12. junija 1931 so v Ljubljani umrli: Pišek Matija, 53 let, železničar, Verovškova ul. 22; Grobelnik Franc, 67 let, pregled. mest. dohod. urada v pok. Cvojova c. 1; Vidmar Marija roj. Kalisto, 67 let, vdova vodovodna strojnica, Bleiweisova c. 4; Skalar Stanislav, 22 let, ključavničar, Galjeva 166; Kastelic Franc, 18 let, sin posestnika, Vidovdanska c. 9; Rajh Ljudmila, 11 let, hči dinarice, Vidovdanska c. 9; Darovič Jožefa roj. Testin, 49 let, žena pisarniške, Zaloška c. 11; Siegmund Ribard, 15 let, sin posestnika, Vidovdanska c. 9; Raner Frančiška, 51 let, gospodinja, Vidovdanska c. 9. — V ljubljanskih bolnišnicah so umrli: Petrina Ivan, 28 let, zidar, Gerbičeva ul. 32; Benedek Josip, 83 let, nadučitelj v p. Frančiškanska ul.; Kavčič Franc, 30 let, dinar, Breč 35 pri Trati; Zaplotnik Jožefa, 14 mesecev, hči čevlji. pom., Tržič; Lebar Anton, 49 let, žand. naredn. v pok., Sevnica; Pičman Marija, 67 let, bivša kuharica, nestal. bival.; Šmon Frančiška, 48 let, kuharica, Zapore pri Smledniku; Pirnar Ivana, 46 let, žena posestnika, Pirmani; Vodnik Ana, roj. Majzelj, 60 let, posestnica, Novo mesto; Hlede Marija, 78 let, zasebnica, Železnikarjeva ul.; Zadavec Marija, 2 let, hči dinarja, Lipa pri Dol. Lendavi; Marolt Milena, 7 dni, hči inkasanta, Resljeva c. 28; Sušteršič Valerija, 47 let, žena klep. pom., Ižanska c.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Kulturni obzornik

Kulturni drobci iz Zagreba

V Zagrebu se kar naprej novi listi ali revije prižigajo, drugi zopet na tihem ugašajo. Domisli se nekdo in pošlje prvo številko s svežimi programi v svet, druge ni več... Ali se tedenske revije spreminjajo v mesečne. Povod isti končni vzdihi: kredita ni več. (»Književne novine« so po letu dni ugasile...) In prav to cepljenje produktivnih moči v številnih revijah je krivo, da listi ne predstavljajo one višine, ki bi jo človek po pravici pričakoval. Nekatere revije se mi zde brez orientacije; in samo od trenutnega gradiva, ki ga urednik ima, zavisi smer in višina številke. (»Savremenik«, urednik M. Begović, ki ima v glavnem misel — družiti vse jugoslovanske umetnike, ima zelo dobre zraven zelo slabih stvari.)

»Književnik«, ki je nekam v socialno stran obrnjen, se mi zdi najbolj svež od vseh. Glavni njegov sodružnik je Avgust Cosarec s svojim živim stilom in psihološko poglobljenimi novelami (ta mladi pisatelj se prav za prav samo v tem listu izpisuje in je izključno pisatelj; prav tako živi samo od peresa tudi Miroslav Krleža, ki pa nosi tiskat svoja dela v Beograd.) — »Hrvatska revija«, oblikovno najprezentativnejša med zagrebškimi revijami, hodi polahko in umerjeno, nič si ne lasti novejših poti. — »Hrvatska prosveta« (kar so tiho kritičnega dela, ki ga v glavnem piše znani dr. Lj. Maraković) uživa priznanje na levo in desno.

V tisku pa je prva številka nove revije »Literature«, ki jo ureja znani socialni pisatelj Stevan Galopaja. G. Galopaja je bil urednik založbe »Zvonoc« s lepimi načrti, pa je nenadno vse utihnilo: ni sredstev. In antologija nove lirike v Jugoslaviji, tudi slovenske, je šla. Prav tako sodobna sloven-

ska proza... Vendar je urednik del starega načrta obdržal in bo v novi reviji objavjal prevode svetovnih novel, tudi slovenskih. V prihodnji številki izide novela B. Krefta: »Tempo«. Drugi del revije obsega »Bilježice« sodobnih književnih in obče kulturnih grupacij, del in programov in z žgočim peresom odkriva skrite strani. List ni nikamor usmerjen. Kot nov tip revije, kakršnega v Zagrebu še ni (samo novele in zapiski), je zanimiv.

Se ena zanimiva stran zagrebškega kulturnega življenja se javlja v knjigarnah. Te so čisto »apele. Le kako brezvredno stvar (»Princesa u prajama« in podobno) se natiseje. Dolžnosti knjižarnar so prevzeli približno. Strašna je razlika med Zagrebom in Belgradom ali Ljubljano! »Vasie« izdaja le Nazorja in otroško biblioteko, »Kuglic« nekaj Senoe, pa le v drobni zvezki čisto trgovsko-trafikantskega značaja. Pač pa posamezne založbe delajo na veliko. Tako je »Binoza« novinarska ustanova, že mnogo vrednih knjig tiskala. Trenutno ima v tisku prvi zvezek Aug. Senoe. V dveh letih misli izdati vsega Senoe v elegantni ediciji kot spomin na stoletnico rojstva velikega hrvatskega pisatelja in domoljuba. Pa to izven rednih izdaj. Prav tako je delavna »Zabavna Biblioteka«, a ta največ za prevode iz svetovne literature.

V soboto je v zagrebškem gledališču gostoval ljubljanski Levor v Križevih drami »Gospoda Glembočević« in Hrvatje so mu priznali veliko umetniško silo z obilnim ovetjem. To je bil, se mi zdi, prvi zastopnik slovenske drame, ki mu je Zagreb tudi s prihitim obiskom priznal veljavo. Sicer tega dosejem mislo vajeni, čeprav prav Begović v »Savremenu« v omalovažujoči kritiki Mariborčanov (»Učlovečenje«): »A Mariborčani mjesto da donesu nešto dobro, kapriciraju se na eksperimente, koji ostavljaju skeptu i preudjel-ratu uspejaju onih, koje nestrpljivo očekujemo...«. Katero, gospod profesor? Ljubljance? Bili so lani v Zagrebu, prinesli so seboj domače drame (Cankarja in Golarja), pa ste jim dali oder »Malog

kazališta« in prazno dvorano. In trd mlk v časopisih...

Ko še o odru govorim, ne smem mimo uspelega zagrebškega misterija »Majka od Kamenitih vrata«, ki se je na trgu sv. Katarine razvil ob velik množici gledalcev v spomin 200 letnice te Marijine podobe, ki je bila ob požaru Griča čudežno rešena. Libreto je napisal mladi Deželić (običajno vzel iz starih zapiskov), melodijo dal B. Sirola, tudi iz starega crk. kantuala »Cijahara octohoroda«.

V zadnji »Socialni misli« je napisal Talpa: »Ivan Cankar i slovenski proletarijat«, kjer risa Cankarjevo socialno občutje in besedo skozi vse njegova dela.

V salonu »Ulrich« je razstavila g. Karla Mrak nekaj zadnjih del, med njimi portrete kritika Iva Severja in gospe Sonje Sever. Zagrebški časopisi o razstavi molče, privatno se zagrebški umetniki ne izražajo laskavo o razstavi. Pravijo pa, da nestrpo pričakujejo Pavlova in T. Kralja, ki menda mislita priti.

Zagreb, 15. junija 1931.

»Der Katholizismus in Oesterreich. Sein Wirken, Kämpfen und Hoffen (Katholizem v Avstriji. Njegovo delo, boj in nade). S sodelovanjem mnogostevnih strokovnjakov in uvodom N. Emmanence kardinala Friderika G. Piffa izdal prel. dr. Alois Hudal, rektor Anine v Rimu. 15.5 x 23 cm, 458 strani, v celum platnu 20 šillingov; založba Tyrolia, Dunaj - Innsbruck - München.

Skrupulo del mnogih vodilnih avstrijskih osebnosti je ustvarilo to celotno sliko o postanku in delu današnjega avstrijskega katoličanstva. Povolna doba je v Avstriji tudi na popriku katoliške dejavnosti vzbudila in oblikovala mnogo novih moči. To je prvi poizkus, da se v sklenjeni enoti odkrijejo zgodovinski temelji, na katerih je zgrajena današnja katoliška fronta, njene duševne struje, njena krepka, živa dejavnost, in da se pokaže obnovenost avstrijskih katoličanov od 1.1918

do danes. To ni nikaka otrpla cerkvena vera, ki se hoče v Avstriji iz tesnega državnega cerkvenišva preteklih stoletij rešiti v sedanjih viharjih časa, marveč močan čut za samouveljavljenje, odočena volja, da tudi v novih političnih položajih brani krščansko zapadno kulturo stare Vzhodne marke proti navalu novopoganstva.

Prelat dr. Hudal, min. predsednik n. r. Hussarek, višji svetnik dr. Katann, prel. dr. Schoepfer obravnavajo zgodovinsko, zakonodajno, znanstveno in politično podlago dela avstrijskega katoličana. Regens Handloss, prof. dr. Haring, prof. dr. Holmsteiner, prof. Matzinger in ravnatelj Moser ršejo sliki avstrijskega klera. Gen. ravnatelj p. r. Bru-nauer O. F. M., p. Ciril Fischer O. F. M., dvorni svetnik dr. Giese, msgr. Umlauf obdelujejo področje šole in otroka; p. A. Boegle S. J., msgr. K. Drexler, gen. ravnatelj msgr. Fried, glavni urednik dr. Funder, nadoplat p. Klotz, prof. dr. Ohn-macht, prof. Pij Parach, gen. ravnatelj msgr. Tongelen pripovedujejo o katoliški akciji, o katoliški visoki šoli, o katoliškem kongregacijskem, cerkveno-građenem, eksercijskem, liturgičnem, karitativnem tiskarstvu in misijonskem gibanju. Zvezni svetnik dr. F. Hemala, posl. pl. Mikola, ministeri-alni svetnik dr. J. Pultar, dijaški dušni pastir dr. Rudolf, zborni kurat p. Scheidl, zvezni svetnik J. Sturm, prof. Zell črtavajo gibanje in organizacijo katoliških akademikov in solincev, delavcev, kmetov in rokodelskih pomočnikov, učiteljev, mož in žena, moške in ženske mladine in krščansko-nemških telovadcev. Ljudsko izobrazbo, umetnost in glasbo obravnavajo stolni prižigari Engelhart, pisatelj Lux, prel. dr. Weingartner in prof. Weis-senbäck.

Inozemstvu kaže knjiga pravi obraz katolicizma v Avstriji — kljub vsem težavam optimistična slika. Posebno vrednost pa ima knjiga za izobrazbo duhovnega narščaja in katoliških laičkih voditeljev. Tu je zbran material, ki je drugače raz-tresen v sto in sto različnih virih.

Jesenice

Gasilska slovesna 25 letnica Hruščanov je bila nekaj izrednega. Na Plavžu v lepi kapelici Matere božje je daroval sv. mašo rojak č. g. dr. Žerjav ter imel slavno primeren govor. Opravila se je udeležilo mnogo gasilcev in drugega ljudstva. Godba Krekovega prosvetnega društva je igrala pri maši in v sprevodu na Hruščico, kjer se je nato izvršil blagoslov gasilskega doma. Tudi to je izvršil g. dr. Žerjav.

Na sportskem prostoru se je vršila nogometna tekma domačega kluba Bratstvo in Rapidom iz Celovca. Prav, da prihajajo tuji k nam. Vendar pa bi se morali tuji tudi pri nas primerno obnašati. Rapidovci pa so pred odhodom vlakla rjovel in peli izvalno, da nikdar takega.

V Krekovem domu se je kljub silni vročini nabralo lepo število posetnikov okrognege pevskega koncerta, katerega je prenašala tudi ljubljanska radio postaja.

Nj. Vel. kralj in kraljica sta se v torek dopoldne v avtomobilu vozila skozi Jesenice proti Kranjski gori in zopet nazaj. Jeseničani so Velikšanski veselo pozdravljali.

V jeseniških Rovitih bo v kratkem zasvetila električna luč iz Završnice. Gotovo bo to znatno pomagalo dvigniti tujski promet v tem zdravem gorskem kraju pod Golico.

Sladoledarjev imamo na Jesenicah kar preveč. Ker pa se jih je pred par dnevi pred kolo-dvorskim poslopjem le preveč nabralo, in so vsi hoteli imeti najboljše mesto, so se pošteno sprili, da je moral obojnik posredovati. Posebno podjeten je Hasan. Vsak dan je pripeljal svoj voz pred meščansko šolo, kjer je precej svoje robe prodal. Tudi v torek je stal uro za uro na soncu ter čakal in čakal, pa ni hotelo biti nobenega odmora in konca pouka. Bosanec namreč ni vedel, da je meščanska šola zaključila pouk in ima samo še izpite. Oj ti smolaj!

Ribnica

Košnje tekne je priredilo neko društvo v Ribnici preteklo nedeljo ob dveh popoldne, ko verni ljudje gredo k službi božji. Na godrnjanje ljudi so zadnji trenutek tekmo prestavili na tretjo uro. Tekmovalcev se je prijavilo 25, udeležili pa so se košnje 4, drugi so odstojili, ker se jim je zdelo košnja v nedeljo vendar neprimerna. Prvenstvo je dobil »brat« Peček, ostali trije pa godrnjajo, češ da so boljše kosili. Za sodnika je bil trgovec, družbo gledalcev pa so tvorile povečini punce. Nekatera društva imajo menda kar program, da omalovažujejo nedeljo; sedaj v nedeljo kolesarska tekma ob šestih zjutraj v Ljubljano in nazaj, da nihče ne izpolni nedeljske dolžnosti, sedaj košnje-tekme in druge tekme. Nočni nemiri po nekdanji tako mirnem trgu dokazujejo, da mladi ljudje s tem ne postajajo plemenitejši. Ljudje naj si dobro ogledajo društva, predno vstopajo.

Izredno lovsko srečo ima letos g. dentist Ivan Novak v Ribnici. V par dnevih je pogodil kar tri srnjake-junake. Ostali lovci so mu kar nekam »fovs«.

Velika brezposelnost vlada tudi v Ribnici, kjer se je svojčas nalagalo na slotne vagovone lesa. Pred občinskim domom vsako popoldne in proti večeru poseda cela jata brezposelnih. Pravijo, da bodo ustanovili podružnico borze dela; senzala že imajo. Tako nekako je menda poročal neki slovenski list.

Domžale

Pomladček Rdečega križa in mladina narodne šole vabita prihodnjo nedeljo na mladinsko predstavo, ki bo v Društvenem domu. Na sporedu so: petje, deklaracije in ljubka igra »Čudodelna košara«.

25 letnica obstoja je praznovalo v nedeljo gasilno društvo v Stobu.

Uradne ure v občinski pisarni so določene za poletno dobo od 8—12 in od 15—19. Zupan je na razpolago strankam od 10—12 in od 17—18.

Slovenjgradec

Tukajšnji agilni kmetijski referent Wernig se je na svojem službenem potovanju lažje posrečel. Padel je z motornega kolesa ter pri tem dobil lažje poškodbe na desni roki in nogi. Želimu mu skorajšnje okrevanja.

Kacijanarjevo hišo so začeli te dni popravljati in renovirati, kar je bilo že skoraj potrebno. Ker je hiša na lepem prometnem kraju, bo mesto s tem zopet precej na lepoto pribavilo.

Konjice

Katoliško izobraževalno društvo bo v prihodnjo prihodnjo nedeljo dne 21. junija t. l. po večerih v Katoliškem društvu domu pešdejansko igro »Zakleti grad« od pisatelja Alojzija Remca. Igra nas povede v dobo tlačanstva in kmetijskih uporov. Vsebina je zelo napeta in zanimiva. Ker je ta igra zadnja v tej sezoni, zato se občinstvo naproša, da si oskrbi vstopnice že v predprodaji v Valenčakovi trgovini, kar bo zadnji dan velik naval. Posebej omenjamo, da se igra v prihodnjem enkrat in se ne bo ponovila. Okoličani, na svidenje. Bog živi!

Pozar je vpepelil posestniku Črešnarju v Tepanju gospodarsko poslopje. Domači so bili na travniku, žena je bila pa v hiši in sploh ni vedela, da zunaj poleg hiše gori, dokler niso prihiteli sosedje, ki so požar zapazili. Na pomoč sta prihiteli požarni brambci iz Tepanja in Konjice. Škoda je precejšnja. Kako je požar nastal, še ni znano.

Okoličani se zelo zanimajo za širokopotezni načrt razširjenja bolnišnice Rdečega križa. Vsi z veliko zadovoljnostjo ugotavljajo, da so na zadnjem obnem zboru ravnali popolnoma prav, ko so izrekli zaupnico sedanemu agilnemu odboru.

Iz raznih krajev

Ljutomer. Prihodnjo nedeljo dne 21. junija bomo imeli v Ljutomeru koncert. Nastopi moški zbor »Maribor« iz Maribora. Kot solist sodeluje operni pevec g. Fran Neralič. Na programu so umetne in narodne slovenske pesmi. Ljutomer ima sicer več glasbenih prireditelj na leto, toda zelo poredko pa pevske koncerte. Zato vlada že sedaj za ta koncert splošno zanimanje. Začetek koncerta je ob 3 popoldne v Društvenem domu. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri g. Repiču.

Gornja Radgona. Prihodnjo nedeljo priredi v društveni dvorani Posojilnice moški zbor »Maribor« koncert. Na koncertu sodeluje ko solist tudi g. Fran Neralič, operni pevec mariborskega gledališča. V Gornji Radgoni imamo malo kulturnih prireditelj, pa so predvsem zaradi meje zelo potrebne. Zato je hvalevredno, da se je »Maribor« odločil napraviti pri nas koncert. Prebivalstvo Gornje Radgone in okolice se bo gotovo v velikem številu koncerta udeležilo. Začetek koncerta je ob 7 zvečer. Predprodaja vstopnic je v knjižarni Panonija.

Novi gradbeni zakon

»Službene Novine« z dne 16. t. m. prinašajo novi gradbeni zakon. Zakon dobiva obvezno moč šest mesecev po objavi v »Službenih Novinah«, torej 16. decembra 1931.

Prvi del zakona se peča z mesti in trgi. Uvodoma definira v splošnih odredbah pojem gradbe, pod katerega spadajo zgradbe vseh vrst: ulice, poti, trgi, vrtovi, parki, igrišča, pokopališča, sejmišča, aerodromi, mostovi, nasipi, odkopi, keji, kanali, vodovodi, kanalizacije, instalacije, luči, podzemne, bencinske postaje, vodnjaki, oglasne table, železnice, tramvaji, kioski, pošto-telegraf-ske instalacije itd.

Regulacijski načrt

Ureditvene osnove so: regulacijski načrt, uredba o njegovi izvedbi in gradbeni pravilnik. Vsako mesto in trg mora imeti svoj regulacijski načrt, gradbeni minister pa bo predpisal uredbu o njegovi izvedbi, dočim bodo bani izdali navodila za gradbeni pravilnik. Čl. 4. nadalje določa, kaj odreja regulacijski načrt. Uredba o izvedbi regulacijskega načrta pa ureja po krajevnih razmerah in potrebah v skladu z odredbami zakona, predpise o gradbi cest, o conah, o prometnih razmerah in gradbeni ter finančni program. Gradbeni pravilnik pa odreja površine stavbišč, položaj dvorišč, predpise o izvedbi posameznih elementov zgradbe, dolžine front posameznih stavbišč itd. Po čl. 7. morajo mesta in trgi, ki nimajo še regulacijskega načrta, uredbe in pravilnika, predložiti regulacijski načrt najdalj za šest let, gradbeni pravilnik pa za dve leti. Nadalje se morajo v teku dveh let revidirati oni regulacijski načrti, ki niso v skladu z določili tega zakona. Če občina ne izdela odnosno ne predloži regulacijskega načrta, lahko oblast odredi, da se izdela na stroške občine in ustavi vsako gradbo. Regulacijski načrt mora biti razgrnjen najmanj tri mesece javnemu vpogledu. Priponbe k regulacijskemu načrtu morajo interesenti občini predložiti najdalje petnajst dni po poteku roka za javni vpogled. Po sprejemu regulacijskega načrta po občinskem odboru se morata načrt in pravilnik ponovno razgrniti 60 dni javnemu vpogledu in imajo interesenti zopet petnajst dni po poteku tega roka pravico do pritožbe. Regulacijske načrte, uredbe in pravilnike odobrava za se-

deže banjskih uprav gradbeni minister v soglasju s predsednikom ministrskega sveta na predlog bana, za ostala mesta gradbeni minister na predlog bana in za trge ban na predlog okrajnega načelnika. Regulacijski načrt, uredba in pravilnik stopajo v veljavo na dan javne razgrnitve odnosno objave. Spremembe in dopolnitve odobrenih načrtov, uredbe in pravilnika se morejo izvršiti samo tedaj, če to zahtevajo važni javni interesi ali pa, če bi prirodni dogodki in važne spremembe gospodarskih razmer pokazale, da je sprememba potrebna.

Gradbeni rajon

Gradbeni rajon je področje, ki je z regulacijskim načrtom namenjeno za gradbo in naseljevanje mesta. Gradbeni rajon je ožji in širši. Gradbene cone (vrste naselja) so sledeče: a) gosto naselje z obzidanimi celimi frontami, b) srednje naselje z zgradbami z ene strani svobodnimi, na drugi strani pa do sosedaj, c) redko naselje z zgradbami, ki so proste na obe strani. Višino zgradb in število nadstropij odreja uredba o izvedbi regulacijskega načrta. V gostem naselju se morejo v stranskih ulicah graditi zgradbe z največ štirimi nadstropji nad pritličjem, v glavnih ulicah in na trgih pa z največ pet nadstropji. V srednjem naselju znaša višina tri nadstropja oziroma štiri. V redkem naselju pa dve oziroma tri nadstropja. V trgih z največ dvema nadstropjema. V teh slučajih se mezanin računa v nadstropje, dočim se mansarda ne računa. Možno pa so tudi višje zgradbe in spomeniki, kakor pa določa pravkar omenjeni § 15. Zaščitni pas je pas zemljišča, ki se ne sme naseljevati. Nadaljnji paragrafi zakona govore o javnih sadovih in zelenicah, o pogozdovanju izven regulacijskega načrta, o proglasitvi za narodni park, o ureditvi terena izven zaščitnega pasu in arhitektonski obdelavi. Vsa neogravana posestva v ožjem gradbenem rajonu morajo imeti ograje v zgrajenih ulicah na regulacijski liniji, in to po tipu, ki ga predpiše občina. Zakon pozna tudi historično-umetniška mesta, to so mesta, katerih deli imajo historični ali umetniški značaj, kjer se nabujajo stare zgradbe. To mora občina ugotoviti z posebno uredbu v sporazumu s pristojno oblastjo za čuvanje spomenikov. Nadalje mora izdelati tudi tozadevni pravilnik.

Naše zadružništvo l. 1930

Iz pravkar objavljenega poročila Glavne zadružne zveze posnemamo za l. 1930, da je bilo na koncu leta včlanjenih v Zvezi 21 revizijskih zadružnih zvez v primeri s 23 na koncu leta 1929. Skupno so imele na koncu leta 1930 vse zadružne zveze v državi (32 po številu) 7056 članic brez članic Glavne zadružne zveze. Na koncu leta 1929 je znašalo število članic 6315, v preteklem letu se je torej povečalo za 741.

Zadruge so se razdelile sledeče (v oklepajih podatki za 1929). Kreditne zadruge 4.418 (4.974), nabavne, prodajne in konzumne zadruge 1.172 (1.107), strojne zadruge 59 (32), mlekarске zadruge 126 (122), živinorejske zadruge 197 (78), vinarske zadruge 62 (48), ribarske zadruge 38 (38), žitarske zadruge 28 (—), oljarske zadruge 19 (16), obrtne in proizvajalne zadruge 92 (102), elektrarne 47 (58), stavbne zadruge 81 (76), zdravstvene zadruge 61 (47), agrarne zadruge 503 (480), razne zadruge 126 (116), podzvez, okroglnih zvez itd. je bilo 18 v primeri s 15 1929.

V Sloveniji obsega statistika 5 zvez: Zadružna zveza s 611 (578) članicami, Zveza slovenskih zadrug 304 (bivša Celjska zveza je imela 1929 154 članic, Zveza slovenskih zadrug pa 162 članic), Zveza gospodarskih zadrug je imela 45 (50) članic, revizijska zveza pa 31 članic (1929 isto).

Skupna bilanca vseh revizijskih zvez izkazuje za 1930, da znašajo deleži 112.1 (89.05) milj. dinarjev, rezerva pa 30.2 (23) milj. Din. Skupno so imele vse zveze 341 (297) milj. vlog, 8 milj. (29.1) reskontnih in meničnih kreditov, upniki pa so znašali 397.9 (298.5) milj. Din. Bilančna vsota vseh zvez, všteti glavno zvezo, je narasla od 765.3 na 906.2 milj. Din.

K tem postavkam nam je pripomniti sledeče: Statistika obsega podatke tudi za Glavno zadružno zvezo, katerega pa nima visokih bilančnih postavk. Nadalje obsega statistika poleg Glavne zadruge za kmetijski kredit tudi vse oblastne zadruge in zadruge za kmetijski kredit. Da je postavka deležev članov tako visoka, je pripisovati predvsem Zvezi nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev, ki je imela 92.6 milj. Din prisilnih odtegljajev po čl. 70 uvedbe o nabavljalnih zadrugah državnih uradnikov. Od hranilnih vlog odpade samo na Ljubljansko zvezo 199.2 milj. Din. Da so tuja sredstva tako znatna, je pripisovati predvsem kreditom, ki jih imajo zadruge za kmetijski kredit pri Agrarni banki.

Med aktivni je najvišja postavka: krediti v znesku 630.4 milj. Din (471.5 milj. Din). Nadalje je znatna postavka naložb v znesku 143 (131.3) milj. Din. Vrednostni papirji so znašali 46.3 (41.4) milj. Din. Nepremičnine so lani nazadovale od 36.6 na 32.5.

Izvoz v maju 1931

Po podatkih Glasnika Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je znašala v mesecu maju t. l. količina našega izvoza 169.226 ton (aprila 1931 139.385 ton, maja 1930 221.189 ton in 61.693 komadov), aprila 1931 48.995, maja 1930 pa 398.384 komadov. V primeri z mesecem aprilom se je v maju zmanjšal izvoz pšenice in koruze, narasel pa je iz sezonskih razlogov izvoz lesa in drv. Zmanjšal se je nadalje izvoz jaje, kosa in goved, dočim je izvoz prašičev in drobnice narasel.

2. svetovni kongres informacijskih in sličnih zavodov. Po esperantskem dopisu smo obveščeni, da se je vršil na pobudo glavnega direktorja poznanege informacijskega urada »Confidentia« na Dunaju decembra 1930 prvi svetovni kongres informacijskih uradov, zavodov za zaščito kredita in inkasitskih birojev. Na tem kongresu je bilo ustanovljeno stalno tajništvo. Naloga nove organizacije je ne le notranje obravnavanje reform omenjenih zavodov, temveč tudi seznanjanje publike z bistvom in smotri gornjih zavodov. Vsak interesent prejme podrobna pojašnila v vseh narodnih jezikih in v Esperantu od tajništva (Sekretariat Aki-Kongress, Mariahilferstr. 71, Wien VI. Po nedavnem sklepu se vrši drugi kongres v letu 1931. v Milanu (Ital.).

Borza

Dne 17. junija 1931.

Denar

Devizni tečaji so danes ostali v glavnem neizpremenjeni, deloma pa so se uvrstili. Promet je bil znaten, posebno v devizi Curih, nadalje tudi v devizah Berlin, London in Dunaj. Vse zaključene tečaje je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Am-

sterdam 2274.50 bl., Berlin 1339—1342 (1340.50), Bruselj 786.69 bl., Budimpešta 987.40 bl., Curih 1065.30—1068.30 (1066.80), London 274.38—275.18 (274.78), Dunaj 792.26—795.26 (793.76), Newyork 56.28—56.48 (56.38), Pariz 220.26—222.26 (221.26), Praga 166.87—167.67 (167.27), Trst 295.61—295.76.

Zagreb. Amsterdam 2274 bl., Dunaj 791.26—794.26, Berlin 1339—1342, Bruselj 786.79 bl., Budimpešta 987.40 bl., London 274.38—276.38, Milan 294.748—296.748, Newyork 56.28—56.48, Pariz 220.26—222.26, Praga 166.87—167.67, Curih 1065.3—1068.3.

Curih. Belgrad 9.12, Pariz 20.175, London 25.05125, Newyork 515, Bruselj 71.725, Milan 26.965, Madrid 51.90, Amsterdam 207.375, Berlin 122.25, Dunaj 72.38, Stockholm 138.025, Kopenhagen 137.95, Oslo 137.95, Sofija 3.735, Praga 15.255, Varšava 57.70, Budimpešta 90.025, Atene 6.67, Carigrad 2.445, Bukarešta 3.065, Helsingfors 12.95, Buenos-Aires 168.

Vrednostni papirji

Državni papirji so po slabi tendenci prejšnjih dni danes bili dvoristi in so se tečeji dvignili. Posebno so narasli domači državni papirji. Zanimivo je, da je bilo v Belgradu več prometa v be-gluških obveznicah kakor v Zagrebu. Bančne delnice so bile danes slabše. Unibank je popustila na 165, Prastrediona na 945, kasneje pa se je uvrstila na 950. Prometa je bilo manj kakor običajno. Med industrijskimi papirji je bil slabestji Gutt-mann. Slavonija je bila neizpremenjena. Narodna mlinarska je bila zaključena po nizkem tečaju 10. Trboveljska se je uvrstila na 240, kasneje pa je oslabela.

Ljubljana. 8% Bier. pos. 91 bl., 7% Bier. pos. 81 bl., Celjska 150 den., Ljublj. kred. 120 den., Prastrediona 920 den., Kred. zavod 195 den., Vevče 120 den., Stavbna 40 den., Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap. 7% inv. pos. 87—87.50 (87.87.50), agrarni 48.25—49.50, vojna škoda ar. 410—410.50 (408.409.409.50, 410), kasa 409—411, 6. 408 bl., 7. 410—411 (409.410.411), 8. 410—412, 12. 410—411.50 (410), 8% Bier. pos. 90.75—91, 7% Bier. pos. 80.50—81 (81.50), 7% pos. Drž. hip. banke 81—82 (82.81.50), 6% begl. obv. 64.50—65. — Bančne delnice: Ravna gora 52—65, Hrvatska 50—60, Katoliška 33—35, Poljo 35—55, Kreditna 119—124, Union 165—168 (165), Jugo 67.68 (67.67.5), Lj. kred. 120 den., Medjunarodna 68 den., Obrtna 36 den., Prastrediona 945—947.50 (945.950), Srb-ska 191, Zemaljska 117—121, Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Guttman 118—122, Slavonija 200—205 (200), Danica 70—80, Drava 235—236, Sečerača Osjek 240—255, Nar. ml. 10—14 (10), Brod. vag. 62 bl., Union 60 bl., Vevče 120 den., Isis 47 bl., Ragusea 300 den., Jadr. plovl. 480—520, Oceanija 190 den., Trboveljska 235—239 (240).

Belgrad. Narodna banka 6900 bl., 7% invest. pos. 86—87 (143.300), agrarni 48.50 den., vojna škoda 408.50—409.50 (1100 kom.), 6. 407.50 (100 kom.), 10. 411—412, 11. 412 (100 kom.), 6% begl. obv. 65—66 (420.000 nom.), 8% Bier. pos. 90.25—90.50, 7% Bier. pos. 81 (1000 dol.), 7% pos. Drž. hipotek. banke 81.50—82 (2000 dol.).

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 93.50, Wiener Bankverein 15, Escompteges. 151.10, Ruše 23.50, Mundus 85, Alpine 13, Trboveljska 29.75, Kranj. ind. 40.25, Rima Murany 33.

Žitni trg

Budimpešta. Tendence slabša. Promet omejen. Pšenica junij 14.80—14.87, žitj. 14.76—14.78, koruza junij, 13.58—13.68, žaklj. 13.57—13.60, avg. 13.72—13.73, žaklj. 13.62—13.63, maj 11.55—11.66, žaklj. 11.55—11.57.

Živina

Ljubljanski sejem 17. junija 1931. Dogon je bil naslednji (v oklepajih število prodanih glav): 113 (20) konj, 38 (21) volov, 38 (16) krav, 20 (7) telet in 163 (105) prašičkov za rejo. Zaradi ravno-kar vršeče se košnje, je bil obisk sejma slab, ravno tako tudi kupčija. Cene konj, volov in krav so ostale neizpremenjene, dočim so cene telet padle od 8—10 na 7—8 Din za kg žive teže. Nasprotno so se pa podražili prašički za rejo, s katerimi so trgovali po 120 do 150 Din za komad v primeri s 100 do 120 Din na prejšnjem sejmu.

Hmelj

III. poročilo Hmeljarskega društva za Slove-nijo o stanju hmeljskih nasadov. Začetek v Savinjski dolini dne 15. junija 1931. Dasi je bilo od našega zadnjega poročila zelo ugodno vreme, se stanje hmeljskih nasadov ni izenačilo. Rastlina se je nadalje lepo razvijala in je v posameznih legah prirastla že čez tri četrte visokosti drogov. O škodljivcih ni kaj slišati. V novem času so se vnovič zmanjševale zaloge letnika 1930. Skoro vse lepo zeleno blago je razprodano. — Društveni odbor.

Okusna in zdrava je
KOLINSKA KAVA

Sport

Novost za lahkoatlete.

Te dni je prejela vrhovna mednarodna lahkoatletska zveza zanimiv reorganizacijski predlog. Pri teh najposlednja dva starterja, ki bosta drug drugega izpopolnjevala v težki nalogi. Dostikrat so morale zveze reševati proteste radi slabih startov, ki so celo odločevali v zelo važnih tekmovalnih. Na zadnji olimpijadi se je primeril slučaj, da je veljal slab start, ki je potem tudi odločil zmago. Včasih se starter zmoti, dostikrat pa nalašč pusti slabo startati, ako s tem pomaga lastnim atletom. Nepravilen start pa je težko dokazati. Spori radi starterja so tudi pri nas na dnevnem redu. Pri predzadnjem mitingu se je posrečilo na podlagi uspele slike dokazati slab start, radi katerega je prišel prvi na cilj atlet, ki je prekmalu startal. Ker sta bila slučajno atlet in starter oba člana istega kluba je bil start pravičen. Takih slučajev je precej. Kakor pa kaže, bodo kmalu vsi taki protesti odveč. Po novem predlogu bosta za funkcijo starterja odločena vedno dva gospoda; in sicer eden ki bo dal znak za start, drugi bo pa imel nalogo paziti na pravičen start. Stal bo v isti vrsti kakor atleti. Kakor hitro bo opazil kako nepravilnost, bo z znakom ustavil tekmovalce. Na ta način bo vsaka zloraba funkcije nemogoča. Ravno tako, kot je sedaj več časomerilcev, ki kontrolirajo drug drugega, bosta sedaj tudi dva starterja. Upajmo, da bo vrhovna lahkoatletska instanca ta predlog kmalu rešila.

Za zgled. Vsako leto pošlje dunajska nogometna podzveza nekaj igralcev na počitnice. Ponavadi odidejo v kako manjše letovišče, kjer uživajo potreben mir. Zanimivo je gotovo to, da pri izbiri igralcev ne pridejo v poštev člani tega ali pa onega vodilnega kluba ali pa podzvezi najbolj potrebni igralci. Zdravniška komisija pregleda od klubov predlagane igralce in ta odloči, kateri so najbolj potrebni počitka v letovišču. Letos je zdravniška komisija določila 25 igralcev, ki odidejo te dni v majhno letovišče Hardeg ob češki meji. Vodja potovanja bo tudi našim nogometašem dobro poznani Vili Pammer, ki je pred leti treniral Ilirijo. Tako delajo na Dunaju, kjer imajo gotovo veliko število prav dobrih igralcev, in kljub temu skrbne na ta način za zdravje svojih članov. Ne vemo, ali ne bi bilo dobro nekaj podobnega tudi za naše igralce organizirati. Zlasti ker taka počitniška kolonija ne bi bila tako draga, kakor je to na primer za Dunajčane.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Cetrtek, 18. junija: 12.15 Plošče. — 12.43 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče, borza. — 13.00 Salonski kvintet. — 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbo-hrvaščina. — 19.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje. — 20.00 Dr. Lojze Čampa: Časnik in časnikarstvo. — 20.30 Orgelski koncert. Izvaja prof. Tome. — 21.30 Koncert akademskega pevskega zbora. Uvodno besedo govori dr. St. Vurnik. — 22.00 Prenos s Bleda. — 22.30 Cas, dnevne vesti. — 22.45 Plošče. — 12.15 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče, borza. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Prof. Niko Kuret: Smernice sodobne ljudske teatre. (Novi repertoar burleske igre.) — 19.30 Dr. Lovro Sušnik: Francoščina. — 20.00 Gospodinjska ura, gđc. C. Krek. — 20.30 Prenos iz Belgrada. — 22.30 Cas, dnevne vesti.

Drugi programi:

Petek, 19. junija. — Belgrad: 12.45 Opoldanski koncert. — 15 Solisti radio. — 17 Jugoslovanske pesmi. — 17.30 Narodne na harmoniko. — 20.30 Simfonični koncert. — 21.30 Poslovilni koncert gospe Žaludove in g. Zdeka Knitl. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 20.30 Belgrad. — Budapest: 12.05 Radio-kvartel. — 17.30 Vokalni koncert. — 19.30 Orkestralni koncert. — 21. Koncert vojske godbe. — Dunaj: 20.10 »Gasparone«, opereta, C. Millöcker. — 22.40 Večerni koncert. — Milan: 12. Pestra glasba. — 21. Pester koncert. — Praga: 21. Pesmi. — 21.30 Panoforte. — Langenberg: 20. Cerkveni koncert. — 20.30 Igra. — 23. Plesna glasba. — Rim: 21. Vokalni koncert. — Berlin: 20.30 »Zastave na Matterhornu«, igra, Gasberre. — 22.30 Lahka glasba. — Toulouse: 19.45 Plesna glasba. — 21. Koncert orkestra. — 23.45 Balajška orkester. — Stuttgart: 20.15 Simfonični koncert. — 21.15 Švedski večer. — Moravska Ostrava: 21. Koncert sokolskega zbora. — 21.30 Orkestralni koncert.

Iz društvenega življenja

Akad. klub za proučevanje mednarodnih problemov in akad. klub za Društvo Narodov vabita svoje člane in prijatelje na skupno predavanje g. Kermavner Boris-a o temi: Gospodarstvo in politika. Predavanje se bo vršilo v petek, 19. t. m. ob 18 na univerzi.

Poizvedovanja

Izgubila se je v soboto 13. t. m. zvečer od Gradšča do Hrenove ulice manjša drap boja. Pošten najditelj se naproša, da odda isto v Hrenovi ulici 14 pri gospej Knez proti nagradi.

Brat Bio

Foggia, iz rimskih časov po svojih zdravilnih vrelih znano slikovito mestce blizu Napolja, je pred 14 leti, ob koncu svetovne vojne zaslovelo po vsej Italiji. Brat Bio, skromen redovnik v starinskem kapucinskem samostanu, je nenadno pričel krvaveti: njegove dlani in stopala so postali zaznamovani, nosili so znamenja Kristusovih ran. Prebivalstvo, ki je že poprej menih spoštovalo zaradi izredne kretkosti in pobožnosti in se k njemu zatekalo po nasvete v raznih težavah in stiskah, ga je pričelo častiti kot svetnika. Številni romarji iz vseh krajev Italije so raznesli vesti o slučajih čudežnega ozdravljenja in spreobrnitve nevernikov po menihovi molitvi. Kakor zahtevajo v tem oziru izredno strogi cerkveni predpisi, je naposled prišel v Foggio iz Vatikana poseben preiskovalni odbor, ki je ob udeležbi uglednih zdravnikov pričel nabirati zanesljive podatke o nadnaravnih dogodkih. Kmalu je zabeležil dosti uradno overjenih izjav onih ljudi, ki

Domer neti »Večni plamen«. Novi francoski predsednik Domer je takoj po prevzemu službe obiskal grob neznanega vojaka.

so po obisku pri oo. kapucinih ozdraveli od dolgotrajnih težkih bolezni. Nato so pričeli znanstveniki raziskovati menihove rane. Poskušali so najrazličnejša v medicini znana sredstva, a rane se niso zacelile in krvavele dalje. Zdravniki niso bili bogve kako naklonjeni čudežem in versko vneti. Ugotovili so samo »izreden značaj poškodbe staničevja iz sedanjih analiz nedostopnih vzrokov«. Samo eden izmed teh medicinskih izvedencev je na lastno odgovornost vodilnim italijanskim dnevnikom podal sledečo izjavo: »Znanstveniki, ki ponekod smatrajo stigmat za posledico histerije in samohipnoze, se postavljajo s tem na stališče povprečne neuke javnosti. Priznajmo odkrito, da so stigmata kot slika Kristusovih ran popolnoma neumljiv pojav. Ne zgodovina, ne dušeslovna znanost nikoli ne bosta imeli dokazov, ki bi bili v stanju ovreči nadnaravni značaj tega pojava.«

Nasprotni tisk je začel kričati o »umetnih čudežih« in »izkoriščanju zleplejenega ljudstva«. Vatikanski odposlanec msgr. Pignoli, ki je prišel v Foggio, da bi pomiril razburjene duhove, je naletel na splošno ogorčenje. Meščani in okoliški kmetje so oblegali samostan in trdili, da bodo tudi s silo preprečili odhod »svojega svetnika in priprošnjika«. A brat Bio je pomiril množico. Izjavil je, da je pokorsčina prva meniška čednost, in prav rad je odšel v oddaljen in maloobljuden kraj, ki mu ga je določila za bivanje cerkvena oblast. Nahaja se zdaj v malem od ostalega sveta odrezanem samostanu na skalnatem rtu Garganu v najbolj divji italijanski pokrajini. Od treh strani se zaletavajo v pečine vzpenjeni morski valovi, na četrti pa vodi preko pustega gorovja samo pešcem in tovarni živini dostopna strma in ozka pot. Tu hodijo preko Garganskih slemenov oni, ki iščejo pomoči in tolažbe pri puščavniku, čigar telo že 14 let nosi znamenja Kristusovih ran.

Steza se vzpenja »vedno višje. Namesto srebrnkastih gajev stoletnih oljk se prikazujejo z redko rumeno travo porasčene rdečkaste skale. Črede ovac se zamiljajo potikajo tu pa tam po oglozanem grmovju. Ob taki so zastri pod nami lesketajočo se morsk gladino. Iz dežje tople pomladi smo nenadno prišli v kraljestvo zime. Planinski pastirji v širokih plaščih z ovčimi ovrtniki,

ki so do ušes zavihani, v dolge rute zavite kmetice z otroki nam kažejo pot in sčutno gledajo za nami. Vajeni so misliti, da imajo vsi tuji, ki pridejo v njih kraje, katerokoli skrito gorje. Turisti ne zahajajo v to puščavo. Vsi obiski veljajo dva kilometra oddaljenemu »svetniku«, in njih oči vzplamtijo, če omenjajo njegovo ime. Lesene cikle glasno ropočajo po strmi stezi. Kmetice z molki in molitveniki hitijo k maši in spovedi. Mala samostanska kapelica je natrpano polna. Tudi razcapan pastirček, ki je pasel na bližnjem travniku mršave črne prašiče, je tiho stopil noter in obstal pri vhodu. Njegov zvesti pes ga gleda od praga in s trdim repom veselo enakomerno tolče po fleh.

Pater Bio mašuje. Črne rokavice mu pokrivajo roke in namesto franciskanskih sandal je obut v visoke čevlje. Tako so predpisale oblasti, ker se slejkoprej nahaja pod zdravniškim opazovanjem. A njegov blede in izmučen obraz z žarečimi očmi je tako blag in kratek, kakor je to želel utemeljitelj njegovega reda sv. Frančišek.

»Ali hočete z njim govoriti?« vpraša prijazna starka tujce, ki so po maši v zadregi obstali pred vodom z napisom »clausura«. — »Potem pokličite cerkvenika. Pater Bio sprejme vsakega, ki je tega vreden.«

»Kako pa more vedeti, ali smo vredni sprejema, če nas ni videl?« Starka strogo pogleda in zmaje z glavo: »On ve vse.«

Ljudje ves dan oblegajo spovednico, in po spovedi prihajajo drugi, ki potrebujejo nasveta v domačih zadevah. Suhi in visoki, samo 44 let stari pater Bio je vedno prijazen in vesel, dasi ga bole rane. Vsakemu pogleda na dno srca, in nikomur se ne posreči, da bi mu kaj prikril. Klečeča množica se križa in mu poljubljuje plašč in roke. Pater Bio s prijaznim naštehom posluša mlado plavalaso kmetico, ki mu naglo in vzradosčena šepeta na uho o nekem najbrž pomembnem dogodku. Zivahno in po prijateljsko se nato pomeni z nekim mestnim človekom, resno blagoslovi objokanega starčka

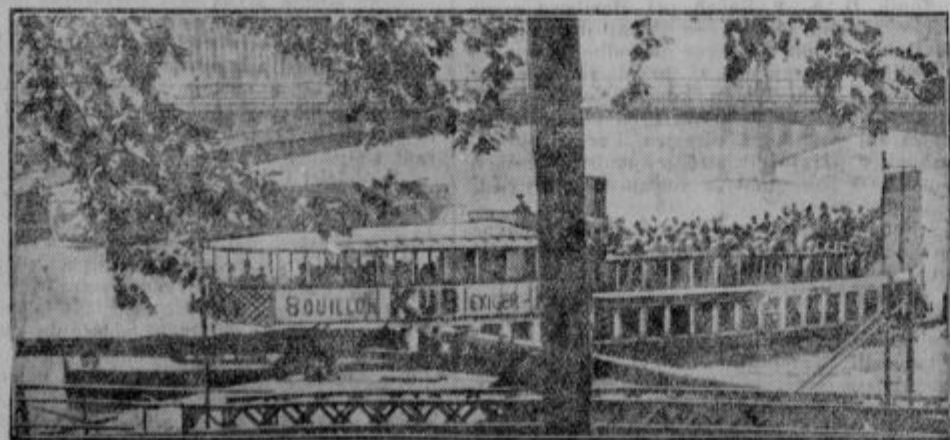

Konec 20 letnega svetovnega rekorda: Madjar dr. Daranyi je z obema rokama vrgel kroglo 28.04 m daleč in s tem znatno zboljšal svetovni rekord Američana Rose-a iz l. 1912.

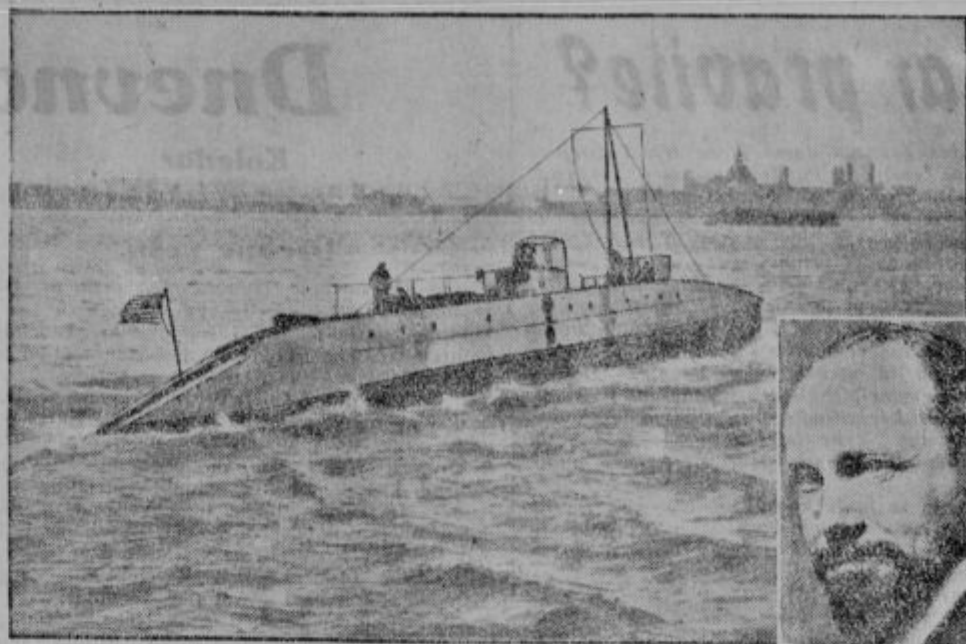
in nenadno osorno zavrne drugo mlado ženo, ki mu hoče poljubiti roko: »Dosti je. Pojdi s svojimi poljubi.« — »On ve vse,« se spominim starkinih besed. V tej gorski samoti, med preprostimi verniki moram nehoté pomilovati našo kulturo in znanost, ki dvomi o vsem, kar presega zmocnosti omejenega človeškega razuma. Sv. Frančišek je smel oznanjati ljubezen in revščino po Umbrijskih dolinah, ker je bilo to v XIII. stoletju. Naša za stroje vneta materialistična doba ne veruje v svetnike. Brat Bio dela čudeže samo daleč od sveta v pozabljenem gorovju, in umevajo ga le »ubogi v duhu«, ki jih domišljija ne loči od Boga... — (E. Urenius: »Vozroženice«, 2. 166.)

»Rad bi si dal barvati lase in brke, ki mi začenjajo siveti. Ali je to nevarno?«

»Pa še kako! Moj stric je tudi tako napravil in čez štiri mesece se je že poročil z mlado vdovo, ki mu je zapravila premoženje in ušla z njegovim šoferjem.«

Ponesrečeni parnik »St. Philibert«, ki se je potopil ob ustju Loire in potegnil s seboj v vodni grob nad 400 izletnikov.

Podmornik »Nautilus«, ki je bil namenjen za prvi letaj, pa je omagel že na poti v London in ga vleče sedaj ameriška vojna ladja »Woyning« na Irsko. — Spodaj kapitan Wilkins.

Fordove napovedi

Henry Ford ima dve milijardi dolarjev premoženja in je narodni junak v Zedinjenih državah. Ustvaril je svoje kraljestvo, pravo velikansko mravljišče, in Američani so ponosni na njegovo izvirno miselnost. V Evropi ga seveda ne moremo smatrati za preroka in znanilca nove dobe. Ford veruje v kapitalizem. A nepristranost zahteva, da bi podarili razliko med njim in ono večino ameriških bogatašev, ki jim pomeni denarna oblast zgolj osebno zakonito zajamčeno pravico kot plačilo za podjetnost oziroma izumljivost. Fordu pomeni nasprotno kapitalizem izvršitev narodne in socialne dolžnosti, pot za javno delovanje. Smatra, da je samo kapitalizem v stanju ustvariti boljšo bodočnost, ki si jo predstavlja kot splošno blagostanje. Socializmu odreka to zmocnost. Ameriški socialisti Forda vsled njegove priljubljenosti v javnosti smatrajo za hudega načelnega nasprotnika in razvijajo proti njemu živahno propagando. Spričo tega je posebno zanimivo, da napoveduje Ford najslabšejo bodočnost prav delavskemu razredu. Izračunal je v svoji znani knjigi »Today and Tomorrow« (v zadnji novi izdaji), da bo zaslužil leta 1950. povprečni delavec v Zedinjenih državah najmanj 26 dolarjev (t. j. skoraj 1500 Din) dnevno. To blagostanje bo izzvalo velik razmah konzuma in torej splošni industrijski razcvet. Ameriški delavci bodo postali 20 let pozneje socialno neodvisen in celo privilegirani razred. Kakor vemo, je ustvaril Ford za svoje nastavitelce izredno ugodne razmere.

Dobro delo. »Danes sem storil dobro delo, oče.«

»Lepo; in kaj si storil?«

»Dva moža sta tekla proti postaji, da bi se ujela vlak. Brž sem naščuval psa nad nju in tako sta se pravočasno pritekla na postajo.«

Strahotena Vražjem otoku

V nekem londonskem založništvu je pravkar izšla knjiga, ki hudo obtožuje upravo v francoski kazenski naselbini na Vražjem otoku (Guyana). Pisatelj Allison-Booth opisuje, kako so nekega kaznjence do smrti pretepli, kako so neko drugo žrtev kaznovali s »suho guillotino«, to se pravi, da so ga v džungli privezali na drevo in prepustili usodi, tako da je umrl

Nova moška moda? Tudi moški hočejo reformirati svojo obleko, kakor kaže slika.

od žeje in kačjih pikov. Dalje pripoveduje pisatelj, kako je začasa njegovega bivanja na Vražjem otoku nastala neka tropska epidemija, ki je pobrala večji del prebivalstva. Za omejitev kuge niso nič storili, tako da so cepali ljudje kakor muhe. Nekega kaznjence so imeli tri leta v samotni celici in je videl v tem času le dvakrat dnevno svetlobo.

Prvo pismo tetaške poste na novoorisani progi Shanghai—Berlin. Pismo je došlo v 10 dneh, to je za 6 dni prej nego z železnico.

Mesto, kjer izginjajo ljudje Iz prvih let ljubljanskega Kolizeja

V Lyonu na Francoskem se je začela širiti čudna kuga: ljudje najrazličnejših stanov in starosti izginjajo brez sledi. Samo v času od 1. do 10. junija je izginilo do 60 oseb! So to nezvesti možje ali žene, ki so zapustili svojega zakonskega druga, sinovi in hčere, ki beže od staršev, delavci, ki zapuščajo delo in dom in ni več sledi za njimi. Če pojde tako naprej, bodo ljudje iz strahu, kakor pred kugo, bežali iz Lyona. Na vprašanje, kam izginjajo vsi ti ljudje, policija samo skomizga z rameni.

Iz starih zasebnih zapiskov posnemamo: Dne 31. velikega travna 1846 so zelo slovesno položili v gramozni jami temeljni kamen za poslopje »Koliseum«. Zidal je poslopje Josip Withalm, arhitekt in tovarnar v Gradcu. Poslopje je bilo namenjeno za javne prireditve (imelo je ogromno jahalnico) in za nastanjanje skozi Ljubljano korakajočih vojaških čet. Zidali so s silno naglico, zato zelo pomanjkljivo. Temu je pripisati dejstvo, da je požar že naslednje leto — 20. decembra — novo zgradbo vpepelil. Požar je bil tolik, da mu gasilci niso bili kos. Withalm je bil gmotno silno udarjen, a krivec je bil sam, ker je površno zidal. Kolika bi bila utegnila biti nesreča, ako bi bila zgradba kakor že tolikokrat popolnoma zasedena z vojniki in njihovim orožjem in strelivom.

Kake množice vojaštva je sprejemal Kolizej, se razvidi iz dejstva, da je bilo od 1. oktobra 1847 pa do konca novembra 1850 nastanjenih v njem: 104 štabnih častnikov, 5496 višjih častnikov in 1.293.041 mož. Ta ogromni vojaški promet v Ljubljani nam pojasnjuje laška vojna v letih 1848 in 1849, ko je vojaštvo na bojišče in z njega korakalo skozi Ljubljano.

Zanček: »Mama, jaz ne maram takega kruha, ki ima polno lukenj.«

Mati: »Nič ne maraj! Saj lukenj ni treba jesti: kar na mizi jih pusti.«

Zemljevid h katastrofi »St. Philibert«.